

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Кафедра географії, методики її навчання та туризму

Любов ВІШНІКІНА, Ліана ГАЛУШКА

МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ У НАВЧАННІ ГЕОГРАФІЇ

Навчально-методичний посібник

Полтава – 2025

Любов Вішнікіна

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри географії, методики її навчання та туризму Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.
Полтава, Україна

lpvishnikina@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-0976-5512>

Ліана Галушка

аспірантка кафедри географії, методики її навчання та туризму Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Полтава, Україна

lianochka3008@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-2666-6447>

УДК 911(072.8)

B55

Вішнікіна Л. П., Галушка Л. С.

Методика застосування компетентнісно орієнтованих завдань у навчанні географії: навчально-методичний посібник. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2025. 81 с.

Викладено теоретичні засади проєктування компетентнісно орієнтованих завдань як інструменту формування предметних географічних компетентностей майбутніх учителів географії на засадах концепції НУШ. Розглянуто методичні основи компетентнісного оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за допомогою відповідних завдань. Висвітлено методичні алгоритми їхнього створення й застосування, критерії визначення їх рівня складності. Наведено компетентнісно орієнтовані завдання, які можуть бути використані у процесі вивчення дисципліни «Методика навчання географії» у ЗВО. Представлені завдання з «Географії материків та океанів» і «Фізичної географії України» спрямовані на використання у освітньому процесі з географії як у вищій школі, так і в ЗЗСО. До збірника включено анкету, яка дозволяє дослідити рівень зацікавленості освітянами у використанні КОЗ, а отже – сприяє розвитку рефлексивної педагогічної практики.

Для фахівців у сфері педагогіки й географії, студентів і викладачів ЗВО, передусім педагогічних, а також учителів географії ЗЗСО та співробітників інших установ освітнього профілю.

Автори: *Л. П. Вішнікіна*, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри географії, методики її навчання та туризму ПНПУ імені В. Г. Короленка.

Л. С. Галушка, аспірантка кафедри географії, методики її навчання та туризму ПНПУ імені В. Г. Короленка.

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А. Зязюна ПНПУ імені В. Г. Короленка
Жданова-Неділько О. Г.

доктор філософії з наук про Землю, старший викладач кафедри географії, методики її навчання та туризму ПНПУ імені В. Г. Короленка
Сарнавський С. П.

УДК 911(072.8)

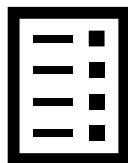
Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського національного університету імені В.Г. Короленка (протокол № 5 від 27.11.2025 року)

© Л. П. Вішнікіна, Л.С. Галушка 2025

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2025

ЗМІСТ

1. ПРОЄКТУВАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З ГЕОГРАФІЇ	-5-
2. КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ З ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ	-17-
3. КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ	-57-
4. КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ З ГЕОГРАФІЇ МАТЕРИКІВ ТА ОКЕАНІВ	-64-
5. АНКЕТА З ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАЦІКАВЛЕНOSTІ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНИМИ ЗАВДАННЯМИ	-77-
6. ДОДАТКИ	-80-

1.ПРОЄКТУВАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЕТЕНТНІСНО ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З ГЕОГРАФІЇ

Сучасний глобалізований світ характеризується динамічними трансформаціями, що суттєво впливають на зміст і форми професійної підготовки педагогічних кадрів. У контексті географічної освіти ці зміни зумовлюють необхідність переосмислення вимог до майбутніх учителів, зокрема щодо спектру компетентностей, які вони мають опанувати. Йдеться не лише про засвоєння психолого-педагогічних і фахових знань, а й про здатність інтегрувати їх у практику освітньої діяльності, адаптуючись до складних соціокультурних умов сучасності.

Компетентнісний підхід, що набув широкого визнання в міжнародному освітньому дискурсі, передбачає формування у здобувачів освіти здатності діяти на основі знань, умінь, навичок та ставлень. У цьому контексті компетентнісно орієнтовані завдання (КОЗ) з географії виступають ефективним інструментом розвитку ключових і предметних компетентностей. Їх застосування в освітньому процесі сприяє не лише глибшому засвоєнню навчального матеріалу, а й формуванню критичного мислення, рефлексії, здатності до прийняття рішень та відповідальної участі в суспільному житті.

КОЗ можуть використовуватися як учителями географії, так і викладачами географічних дисциплін у ЗВО педагогічного профілю. Застосування КОЗ у процесі навчання географії є не просто дидактичним засобом, а педагогічною технологією, що забезпечує цілісне формування професійної компетентності і громадянської позиції майбутнього вчителя географії.

Для більш глибокого розуміння особливостей проєктування і застосування КОЗ у географічній освіті варто звернутись до наших наукових публікацій, які можуть бути основою для розуміння теоретичних і прикладних засад запропонованої технології (*додаток 1*).

КОЗ з географії покликані навчити здобувачів застосовувати географічні знання, вміння й навички задля вирішення життєво важливих завдань і проблем, тобто формувати предметні географічні компетентності. Вони можуть включати елементи дослідження, роботу з географічною інформацією, аналіз реальних географічних явищ та розв'язання практичних завдань.

У контексті реалізації концепції Нової української школи (НУШ), КОЗ набувають особливої значущості як інструмент оцінювання груп навчальних результатів, що охоплюють когнітивний, діяльнісний і ціннісний компоненти.

КОЗ з географії мають свої характерні особливості, зокрема:

1. *Вмотивованість*, від якої залежить успішність організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

2. Акцент робиться на досягненні *конкретно визначеного результату*.

3. Завдання мають специфічну *сюжетну структуру* (рис. 1).

4. Сюжет завдання має бути наближеним до проблем, які можуть виникнути в життєвих ситуаціях, тобто мати *життєву релевантність*.

5. *Практична спрямованість*, передбачає можливість застосування набутих географічних знань і вмінь у реальному житті.

6. *Відкритість до варіативності*. Завдання не мають сталого шаблону виконання, тобто, очікується нестандартний підхід до виконання (окрім випадків, коли передбачається представлення відповіді у формі таблиці, схеми тощо).

7. *Інформаційна багатоманітність*: завдання можуть вмішувати географічну інформацію у різних формах – вербальній, графічній, картографічній, статистичній тощо, що розширює можливості її аналізу.

8. *Інтегративність*: КОЗ можуть поєднувати знання з різних галузей, сприяючи розвитку міждисциплінарного мислення здобувачів.

9. *Рефлексивність*: завдання стимулюють самооцінювання, аналіз власних дій, формування інтелектуальної чесності.

10. *Концептуальна адаптивність*: завдання можуть бути адаптовані до регіональних особливостей, локальних кейсів, культурного контексту.

11. Завдання супроводжуються *чіткими критеріями оцінювання*, що дозволяє здобувачам самостійно аналізувати результати власної навчальної діяльності та розвивати здатність до самооцінювання.

12. *Ціннісна орієнтація*: завдання сприяють формуванню етичних установок, екологічної свідомості, емоційно-ціннісного ставлення до довкілля та соціальної відповідальності.

Рис. 1. Алгоритм проєктування КОЗ з географії

На рисунку 1. представлено структурований алгоритм проєктування КОЗ у формі трикутної діаграми, що символізує поступове сходження від загального до конкретного, від задуму до реалізації. Алгоритм охоплює вісім послідовних етапів, кожен з яких є логічно обґрунтованим кроком у створенні ефективного навчального завдання.

Початковий етап передбачає ідентифікацію тієї компетентності, яку має формувати або перевіряти завдання. Це забезпечує цілеспрямованість і відповідність КОЗ освітнім стандартам.

На другому етапі проєктування КОЗ учитель чи викладач мають визначити, досягнення яких навчальних результатів він хоче досягти чи перевірити й оцінити. Надалі проєктант формулює завдання на основі обраного наближеного до реального життя сюжету.

Зазвичай КОЗ, відповідно принципу «Від відомого до невідомого», вміщує географічну інформацію, на основі якої будується завдання. Тож на четвертому етапі проєктування необхідно обрати форму подання такої інформації. Кожне завдання повинно виконуватися за певний термін часу, який має бути визначеним наперед проєктантом, і оцінюватись певною кількістю балів. Варто зазначити, що здобувачам потрібно повідомити цю інформацію перед початком виконання КОЗ.

На шостому етапі здійснюється остаточне формулювання запитання або ситуації, що має бути логічно пов'язане з попередніми етапами і відповідати обраній компетентності.

Використання КОЗ з географії передбачає виявлення зворотного зв'язку як елементу освітнього процесу. Задля здійснення цієї процедури, проєктант повинен заздалегідь чітко сформулювати відповідь на запитання чи завдання і ознайомити з нею здобувачів після закінчення ними виконання завдань.

Завершальний етап передбачає рефлексивний аналіз результатів апробації завдання, його відповідність очікуваним результатам, а також можливість удосконалення.

Застосування представленого алгоритму дозволяє педагогам системно створювати КОЗ, що відповідають сучасним вимогам до географічної освіти і забезпечують якісний освітній процес.

Ефективність КОЗ безпосередньо залежить від дотримання низки дидактичних принципів, що визначають його змістовий і процесуальний складники. Серед ключових принципів слід виокремити:

- Проблемність – завдання мають містити елементи проблемної ситуації, що потребує аналізу, осмислення та прийняття рішення.
- Ситуативність – зміст завдань повинен бути наближеним до реальних або змодельованих життєвих ситуацій.
- Практична зорієнтованість – завдання мають стимулювати застосування знань у прикладному контексті.
- Самостійність – здобувачі освіти мають бути залучені до самостійного формулювання проблеми, вибору способу її вирішення та оцінювання результату.

У ЗВО під час виконання КОЗ, *студент* самостійно визначає проблему, планує та контролює процес її вирішення, а *викладач* виконує функцію фасилітатора, консультанта й організатора освітнього середовища. Отже, КОЗ можуть бути використані як під час формування географічних компетентностей, так і під час контролю і оцінювання рівня їх сформованості.

Оцінювання навчальних досягнень із використанням КОЗ

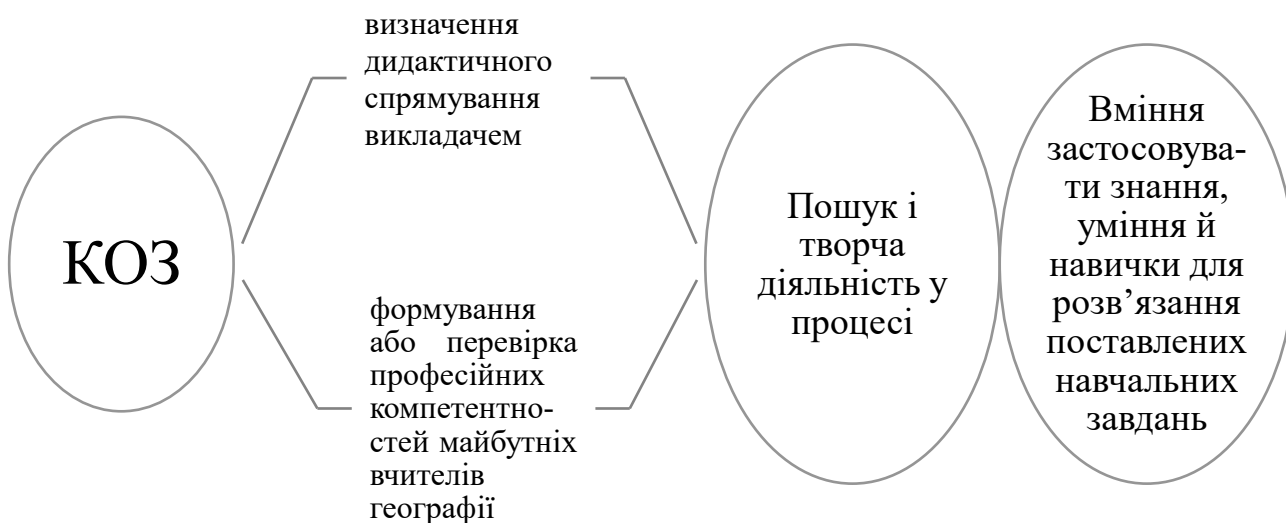

Рис. 2. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія викладача і здобувача освіти

Викладач визначає дидактичний вид та форму КОЗ, спрямованих на перевірку і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти (таблиця 1). При цьому він має враховувати сучасні підходи і вимоги до здійснення оцінювання в НУШ, оскільки формує відповідну оцінювальну компетентність майбутніх учителів географії.

Цільова установка (мета) – забезпечити системне, формувальне або підсумкове етично вмотивоване оцінювання здатності майбутніх учителів географії виявляти суперечності у географічному контексті; здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації, застосовувати знання для вирішення життєвих і педагогічних проблем.

Таблиця 1

Дидактичні види і форми КОЗ

Різновид	Зміст	Приклад
Дидактичний вид	Констатувальне – фіксація рівня знань на певному етапі навчання	КОЗ на відтворення фактів, базових понять, причинно-наслідкових зв'язків тощо
	Діагностичне – виявлення труднощів, корекція навчального процесу	КОЗ з вибором правильного алгоритму дій
	Формувальне – підтримка навчання, зворотний зв'язок	КОЗ різного рівня складності, рефлексивні вправи
	Підсумкове – оцінка досягнення навчальних результатів	Комплексні проєктні КОЗ
	Тематичне – перевірка засвоєння конкретної теми	Завдання на аналіз географічних об'єктів, процесів та явищ
	Поточне – щоденне спостереження за навчальним процесом	Короткі практичні КОЗ
	Самооцінювання – розвиток рефлексії, відповідальності	КОЗ з самоаналізом
	Взаємо-оцінювання – взаємне оцінювання,	КОЗ в групах, кейс-аналіз

	розвиток критичного мислення	
Основні форми КОЗ	Ситуативні завдання – моделюють реальні або наближені до реальності життєві ситуації	«Уявіть, що ви картограф. До вас звернулися учні 8-го класу, щоб ви допомогли позначити їм на контурній карті межу дніпровського зледеніння на території України. Щоб допомогти виконати це завдання, вам потрібно прочитати додаткову літературу»
	Ситуативні задачі – спрямовані на вирішення конкретної проблеми в умовах змодельованої ситуації	«Уяви, що ти працюєш у команді, яка готує маршрут для міжнародної наукової експедиції по Азії. Твоя задача – обґрунтувати масштаби материка, показати його географічну конфігурацію, а також порівняти з Європою, щоб пояснити, чому Азія має таке різноманіття природних умов. Для цього тобі потрібно обчислити протяжність Азії в градусах і кілометрах, використовуючи координати крайніх точок. Першочергово: Обчисліть протяжність Азії з півночі на південь. Обчисліть протяжність Азії із заходу на схід. Покажіть відмінність Азії від Європи за розмірами»
	Кейс-стаді – базуються на конкретному прикладі (кейс), що потребує аналізу	«В 1927 році на Південному березі Криму відбувся найбільш руйнівний в Україні землетрус силою 7-8 балів. Чи існують способи попередження землетрусів? Чим пояснюється висока сейсмічна активність Криму? Якої сили можуть досягати землетруси у вашій місцевості? Обґрунтуйте свою відповідь»
	Проектні завдання – передбачають створення продукту: карти, презентації, моделі, звіту	«У вас є заповітна мрія створити туристичну базу відпочинку у Полтавській області. Але для початку потрібно проаналізувати ландшафти області та природні особливості щоб вибрати відповідне місце розташування. На карті позначте де саме ви б побудували це місце. Відповідь обґрунтуйте»

	Дослідницькі завдання – вимагають збору, обробки та інтерпретації географічної інформації	«Здійсніть уявну подорож у часі. Ви вчений, який вивчає науку палеогеографію, потрапили в альпійську епоху горотворення. Зробіть висновок щодо змін природних умов на території Полтавської області того часу та сьогодення. У вигляді тез напишіть геохронологію розвитку Полтавської області»
	Завдання з відкритою відповіддю – не мають єдиної правильної відповіді	«Чи згодні ви з твердженням туриста, що на шляху з півночі на південь України тривалість світлової доби зменшується, а середні температури липня, та січня фактично не відрізняються? Аргументуйте свою відповідь»
	Рольові завдання – здобувачі виконують роль фахівця, експерта, жителя регіону тощо.	<i>Ситуація:</i> «Уявіть, що ви –екологічний консультант, якого запросили до участі в проєкті будівництва нової автомагістралі, що має пройти через територію Полтавської області. Ваша задача – оцінити потенційний вплив цього проєкту на природне середовище та запропонувати альтернативний маршрут, який би мінімізував екологічні ризики». <i>Роль:</i> Ви виступає в ролі експерта з геоєкології, який має захистити інтереси природи, враховуючи при цьому соціальні та економічні потреби регіону. <i>Завдання:</i> 1. Проаналізувати карту Полтавської області (можна використати онлайн-ресурси або атласи). 2. Визначити ключові природоохоронні території, водні об’єкти, лісові масиви, які можуть постраждати. 3.Запропонуйте альтернативний маршрут, обґрунтуйте його вибір. 4. Підготуйте короткий звіт або презентацію для місцевої громади в якій поясніть: екологічні ризики основного маршруту, переваги вашого варіанту, можливі компроміси між розвитком інфраструктури та збереження природи

Оцінювальні КОЗ – це не просто інструмент для виставлення балів, а складова педагогічної стратегії, що спрямована на розвиток емоційного інтелекту, самостійності та здатності до рефлексії. Вони здійснюють діагностику інтелектуальних зусиль здобувачів освіти, дозволяючи виявити не лише рівень засвоєння навчального матеріалу, а й глибину осмислення суперечностей, що лежать в основі наукового пізнання.

Оцінювальні КОЗ виконують такі *функції*:

- Сприяють формуванню предметної компетентності, через активне залучення студента до аналізу, синтезу та інтерпретації інформації.
- Виконують моніторингову функцію, дозволяючи викладачеві відстежувати динаміку навчального прогресу та своєчасно коригувати рівень складності завдання.
- Підтримують адаптивне навчання, оскільки результати попередніх КОЗ слугують основою для побудови наступних завдань із урахуванням освітніх втрат і потенціалу студента.
- Забезпечують етичну прозорість оцінювання, формуючи у здобувача освіти розуміння критеріїв, очікувань і власної відповідальності за результат.
- Інтегрується у формувальне оцінювання, де кожне завдання – це не фінал, а етап у процесі пізнання, що відкриває простір для зворотного зв'язку, самооцінювання, самокорекції та вдосконалення.

У контексті сучасної педагогіки критерії оцінювання виступають не як інструмент контролю, а як засіб формувального супроводу, що сприяє розвитку професійних компетентностей.

Критерії оцінювання КОЗ – це не просто перелік вимог, а педагогічна рамка, яка дозволяє *викладачеві* здійснювати діагностику професійного становлення студента, а самому *здобувачу* – усвідомлювати траєкторію власного зростання (таблиця 2).

Таблиця 2

Критерії оцінювання компетентнісно орієнтованого завдання за рівнями складності

Критерії оцінювання	Опис	Високий рівень	Достатній рівень	Середній рівень	Низький рівень
Виявлення суперечності	Здатність виявити проблему, формулювати запитання, осмислити контекст	Сформульовано чітко, глибоко з контекстом	Суперечність визначено, але поверхнево	Суперечність згадано, без пояснення	Відсутня або не пов'язана з темою
Пошук і обробка інформації	Критичне використання джерел, логіка структурування	Використано різні джерела, критично проаналізовано	Джерела підібрані, частково, опрацьовані	Джерела поверхневі без аналізу	Відсутній пошук або копіювання
Географічне бачення світу	Просторове мислення, термінологічна точність, застосування знань, умінь та навичок	Просторове мислення, термінологія, логіка	Є географічна логіка, терміни частково	Поверхнєве розуміння, терміни не точні	Географічна складова не проявлена
Аргументація та висновки	Обґрунтованість, логічність, переконливість	Висновки логічні, аргументи переконливі	Аргументи є, але не завжди обґрунтовані	Висновки нечіткі, аргументи слабкі	Висновки відсутні або не пов'язані з темою
Рефлексія та самостійність	Усвідомлення власної позиції, здатність до самокорекції	Є самостійна позиція, рефлексія над процесом	Часткова самостійність, рефлексія поверхнева	Виконано шаблонно, без рефлексії	Завдання виконано без особистого внеску
Динаміка прогресу	Зростання складності та якості виконання в серії КОЗ	Помітне зростання складності й якості	Є позитивна динаміка	Незначні зміни	Прогрес не спостерігається

Щоб майбутні вчителі географії самостійно розуміли на якому рівні вони виконали КОЗ, варто створити таблицю самооцінювання, яка поєднує три рівні складності з чіткими критеріями. Така таблиця допомагає не лише оцінити себе, а й усвідомити прогрес, зони росту і глибини розуміння (таблиця 3).

Таблиця 3

Самооцінювання виконання КОЗ

Критерії	I рівень	II рівень	III рівень	Коментар студента
<i>Розуміння умови завдання</i>	Я зрозумів що потрібно зробити	Я пояснив, чому це важливо	Я пов'язав завдання з реальними ситуаціями	
<i>Збір географічної інформації</i>	Я знайшов базові дані	Я порівняв кілька джерел	Я використав різні типи даних (карти, діаграми, тексти, тощо)	
<i>Аналіз і інтерпретація</i>	Я описав факти	Я пояснив причини і наслідки	Я зробив висновки і запропонував рішення	
<i>Використання термінів і понять</i>	Я використав 2-3 терміни	Я пояснив їх значення	Я застосував їх у новому контексті	
<i>Форма подання результату</i>	Я відповів письмово або усно	Я створив таблицю, схему	Я створив презентацію, карту або модель, звіт	
<i>Рефлексія</i>	Я виконав завдання	Я зрозумів, що було складно	Я можу пояснити, як це допомогло мені мислити глибше	

Студенти визначають власний рівень виконання завдання із використанням гугл форми або в інший спосіб. У графі «Коментар студента» можуть надаватися коментарі як викладачем, так і здобувачем. Таблиця може бути частиною рефлексивного щоденника або зворотного зв'язку після заняття.

Оцінювання майбутніх вчителів географії на основі КОЗ є ключовим інструментом формування професійної готовності до реалізації сучасних освітніх підходів. Такий підхід до оцінювання не обмежується констатацією рівня засвоєння навчального матеріалу, а виконує функцію професійного моделювання, в межах якого здобувачі залучаються до рефлексивної, аналітичної та творчої діяльності, наближеної до реальних життєвих обставин.

Завдяки варіативності форм КОЗ (див. табл. 2), забезпечуються комплексне оцінювання професійної готовності майбутніх вчителів географії.

Застосування КОЗ в освітньому процесі забезпечують умови для формування здатності до відповідального прийняття рішень, гнучкого мислення, міждисциплінарної інтеграції та інноваційного підходу до навчання географії. Вони сприяють розвитку педагогічної автономії, критичної оцінки освітніх ситуацій, а також формуванню етичної позиції майбутнього вчителя як суб'єкта освітнього впливу. Таким чином, КОЗ виступає не лише інструментом контролю, а й засобом професійного становлення, що відповідає вимогам якісної підготовки фахівців у сфері географічної освіти.

1. ПРИКЛАДИ КОЗ З ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ

Природні умови і ресурси України

*Людей слід учити переважно того,
щоб вони здобували знання не з книг...,
щоб вони досліджували і пізнавали самі предмети,
а не пам'ятали тільки чужі спостереження і пояснення.*

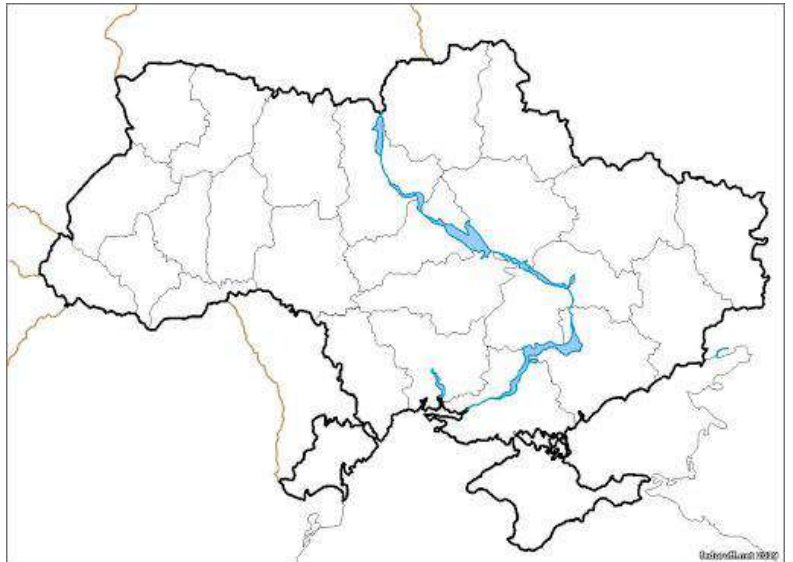
Я.А. Коменський

Тема 1. Рельєф, тектонічна та геологічна будова, мінеральні ресурси

І рівень.

Завдання 1.

Уявіть, що ви – картограф, до якого звернулися учні 8-го класу з проханням допомогти позначити їм на контурній карті межу дніпровського зледеніння на території України. Щоб допомогти виконати це завдання, вам потрібно прочитати додаткову літературу.

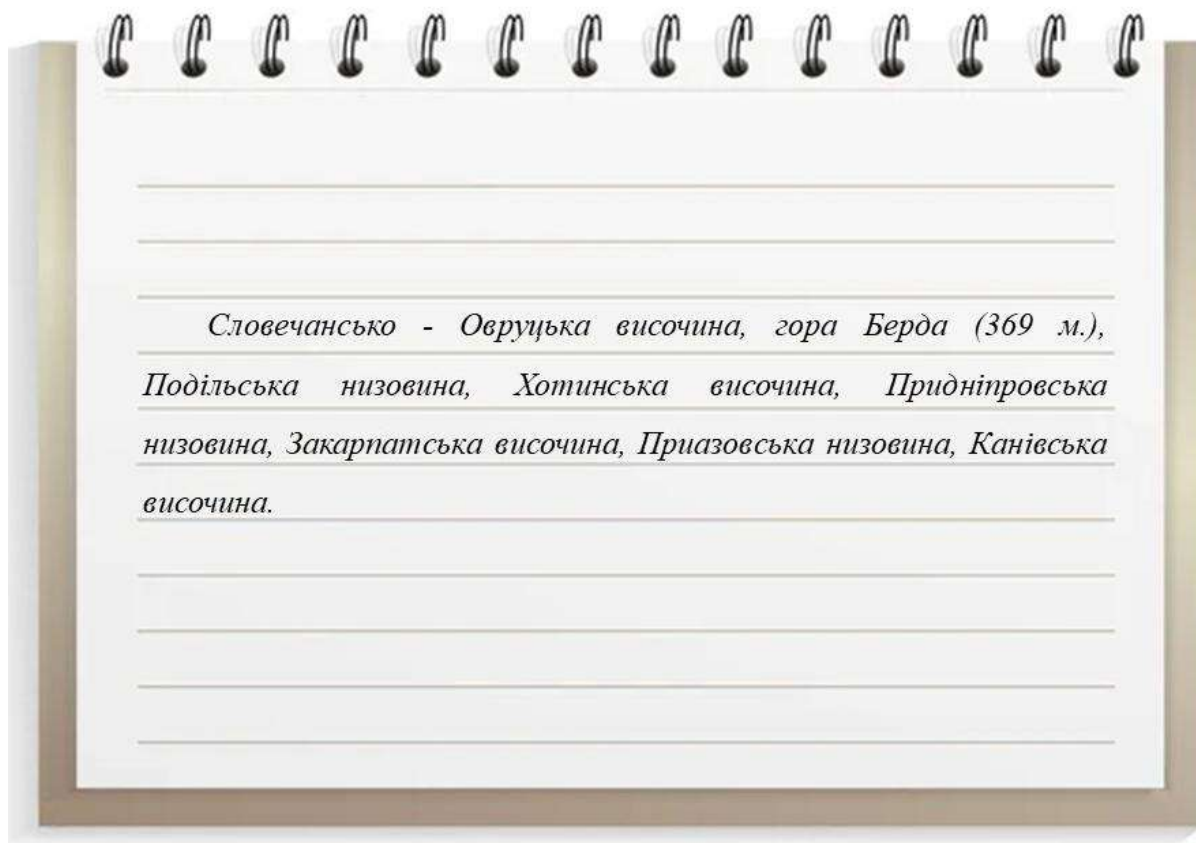

1. Ознайомтеся з додатковими джерелами (атлас, підручник, науково-популярна стаття).

2. Позначте межу дніпровського зледеніння на контурній карті.

Завдання 2.

Наприкінці уроку вас покликав класний керівник, і ви не встигли записати домашнє завдання. Прийшовши додому, ви звернулися до друга, який надіслав вам фото списку географічних об'єктів для позначення на контурній карті України. Під час робити з атласом ви помітили, що деякі назви були переплутані або неправильно класифіковані. Тому, виправляйте помилки:

Для більшого розуміння матеріалу, пройдіть онлайн-кросворд на тему «Тектонічна будова і рельєф України» - це допоможе вам краще розрізнити типи форм рельєфу та їхнє походження.

Завдання 3.

Ваша менша сестра мріє про відпочинок в горах. Вона назвала топ-5 гір України які її цікавлять:

- г. Піп Іван,
- г. Роман-Кош,
- г. Говерла,
- г. Петрос,
- г. Бребенескул.

Вона хоче здійснити сходження у порядку: від найнижчої вершини до найвищої.

За допомогою фізичної карти України або онлайн-атласу визначте висоту кожної з названих гір. Упорядкуйте вершини за висотою – від найнижчої до найвищої.

II рівень.

Завдання 1.

Влітку ви відправились на відпочинок Україною за маршрутом, який зображено на карті. Ваше завдання – визначити, якими тектонічними структурами та відповідними формами рельєфу проходить ваш маршрут. Також, позначте на контурній карті України ключові геоструктури, через які проходить маршрут.

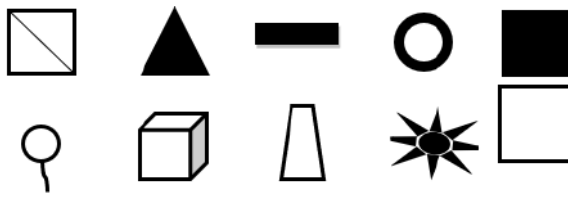

Завдання 2.

Уявіть, що ви геолог-дослідник, якого залучили до підготовки аналітичного звіту для Державної служби геології та надр України. Ваше завдання - систематизувати інформацію про мінерально-сировинні ресурси країни, їхні види, конкретні корисні копалини та відповідні тектонічні структури, у межах яких вони залягають.

Перед вами – таблиця, яку потрібно заповнити. Ви також отримали набір геологічних символів, що позначають різні типи корисних копалин. Для виконання завдання вам необхідно скористатися Тектонічною картою України та

Фізичною картою України, а також базовими знаннями про геологічну будову регіонів.

Перед вами символи корисних копалин, які мають бути в таблиці. Розпізнайте символи корисних копалин, поданих на схемі.

Визначте, до якого виду належить кожна копалина.

За допомогою Тектонічної карти України заповніть таблицю, встановіть у межах яких тектонічних структур залягають ці ресурси.

Мінерально-сировинні ресурси	Види	Корисні копалини	Тектонічна будова

Завдання 3.

Ви - геолог-дослідник, якого залучили до національної програми з виявлення нових родовищ нерудних корисних копалин. Ваше завдання – визначити перспективні райони України для геологічної розвідки, обґрунтувати вибір на основі тектонічної будови, геологічних умов та наявних даних.

III рівень.

Завдання 1.

Ваш дідусь - професійний фотограф. Влітку він подорожував мальовничими куточками України, фіксуючи на світлинах різноманітні невеликі форми рельєфу. Повернувшись із подорожі дідусь показав вам фото. Він запропонував вам спробувати визначити, що саме зображено на кожному фото, як називається форма рельєфу, до якого типу вона належить і де в Україні вона поширена.

Завдання 2.

В 1927 році на Південному березі Криму відбувся найбільш руйнівний в Україні землетрус силою 7-8 балів. Цей випадок привернув увагу до проблеми сейсмічної безпеки та геологічної вразливості регіонів.

Ознайомтесь з інформацією про землетрус 1927 року та загальну сейсмічну ситуацію в Україні.

Дослідіть, які існують сучасні методи прогнозування та попередження землетрусів. Поясніть, чому Кримський півострів є зоною підвищеної сейсмічної активності. Проаналізуйте геологічні умови вашої місцевості та визначте, якої сили землетруси тут можливі.

Завдання 3.

Здійсніть уявну подорож у часі. Ви - вчений, який вивчає науку палеогеографію, потрапили в альпійську епоху горотворення. Ваше завдання – дослідити природні умови на території сучасної Полтавської області в той геологічний період, порівняти їх із сьогоденням, а також простежити геохронологічний розвиток регіону. Відповідь надайте у вигляді тез.

Тема 2. Клімат і кліматичні ресурси

«Це століття може стати останнім для людства на Землі» - генеральний секретар ООН, Антоніу Гетерреш. У відповідь на глобальні зміни клімату ООН закликає всі країни оголосити про надзвичайний кліматичний стан.

Тенденція глобальних кліматичних змін притаманна і для України. 2020 рік виявився одним із найспекотніших в історії спостережень. Питання, що пов'язані з кліматом та кліматичними ресурсами набувають великого масштабу. Кожна людина повинна бути компетентною у даному питанні.

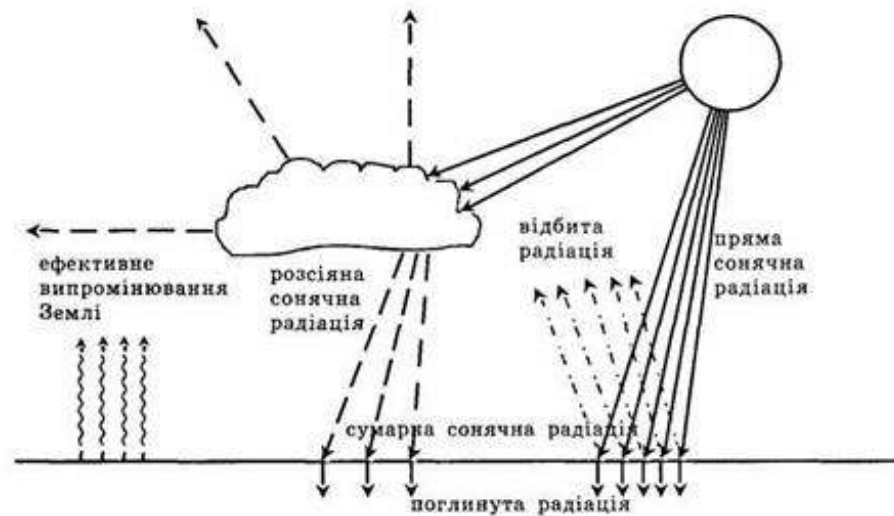
А чи зможете ви дати відповідь на деякі запитання? Перевіримо?!

І рівень.

Завдання 1.

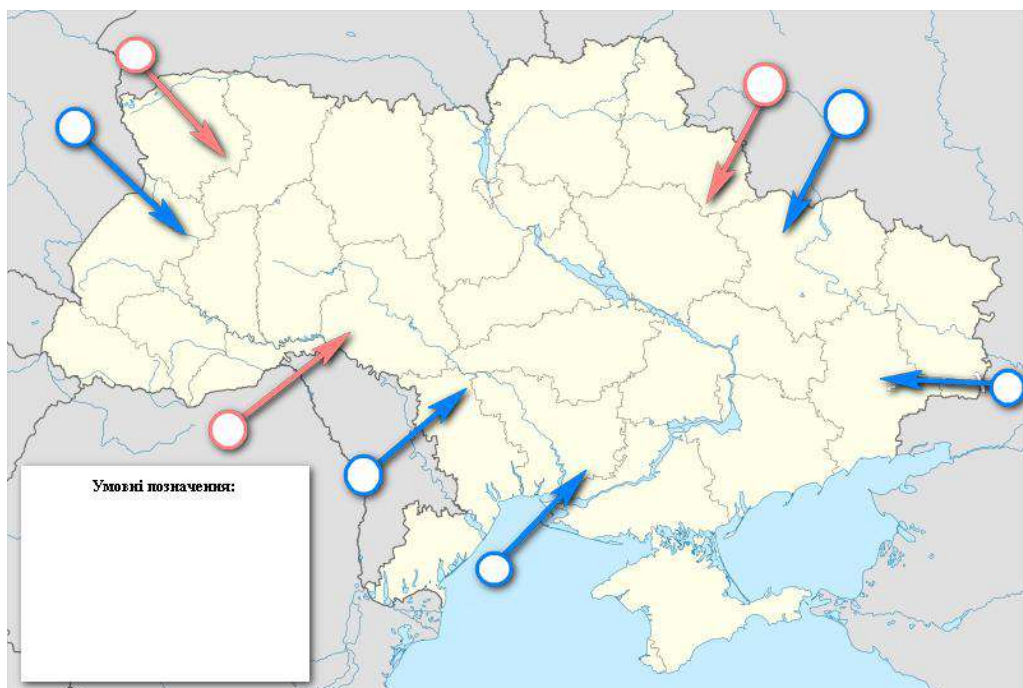
У цьому контексті важливо розуміти, як працює кліматична система Землі, зокрема – як сонячна радіація взаємодіє з атмосферою та поверхнею планети.

Поясніть, що зображено на малюнку? Назвіть основні види сонячної радіації, які показані на схемі. Поясніть, як кожен тип радіації взаємодіє з атмосферою, хмарами та земною поверхнею.

Завдання 2.

Ви -кліматолог, який досліджує особливості формування клімату України. Одним із ключових чинників є переміщення повітряних мас, які надходять із різних напрямів і мають різну природу . Перед вами – контурна карта України з позначеними напрямками руху повітряних мас. Доповніть контурну карту України «Переміщення повітряних мас над територією України», позначивши основні типи повітряних мас, їхні напрями переміщення, сезонну активність.

Завдання 3.

Ви – учасник наукової експедиції, яка досліджує кліматичні особливості України. Під час підготовки до польових досліджень вам запропонували пройти термінологічний тест у вигляді шифрованої сітки. У ній зашифровані ключові поняття, що стосуються клімату. Ваше завдання - знайти їх і пояснити, як вони пов'язані з вашою майбутньою експедицією.

з	е	л	і	е	щ	е	ц
б	о	р	ч	у	л	и	з
т	а	м	і	л	к	м	я
с	з	д	н	л	и	е	й
д	е	щ	о	х	у	з	х
а	у	н	щ	д	х	л	н
г	п	о	г	о	д	а	б
о	н	х	ш	л	с	е	м

II рівень.

Завдання 1.

Уявіть, що внаслідок геологічних змін Кримську гору та Українські Карпати ніколи не сформувалися. Ви – кліматолог, який моделює кліматичні наслідки такого сценарію. Ваше завдання – проаналізувати, як відсутність цих гірських систем могла б змінити клімат України.

Завдання 2.

Погода одна з найпопулярніших тем для бесід. Ви проживаєте в точці А, ваша подруга – в точці Б. Кожного дня ви спілкуєтесь в програмі Zoom. Звичайно ж ви обговорюєте погоду яка на даний час у вашій місцевості. Погода в різних точках суттєво відрізняється. Чому в точці А та в точці Б, які знаходяться на одній широті, досить істотна різниця амплітуд річних температур?

Завдання 3.

Чи згодні ви з твердженням туриста, що на шляху з півночі на південь України тривалість світлової доби зменшується, а середні температури липня, та січня фактично не відрізняються?

III рівень.

Завдання 1.

Глобальне потепління – одна з найгостріших проблем сучасності. У 2019 році Грета Тунберг виступила на Генеральній Асамблеї ООН із закликом до дій, що викликало хвилю дискусій у світі. Пройдіть онлайн тест для більшої обізнаності в проблемі глобального потепління людства. Тема тесту: «Чи має рацію Грета Тунберг та що ви знаєте про глобальне потепління?»

У Німеччині з'явилась скульптура під назвою «Політики обговорюють глобальне потепління», яка символічно зображує бездіяльність влади перед кліматичною кризою.

Здійсніть уявну подорож Україною з 2025 року в 1850 рік. Зробіть висновок щодо зміни кліматичних показників.

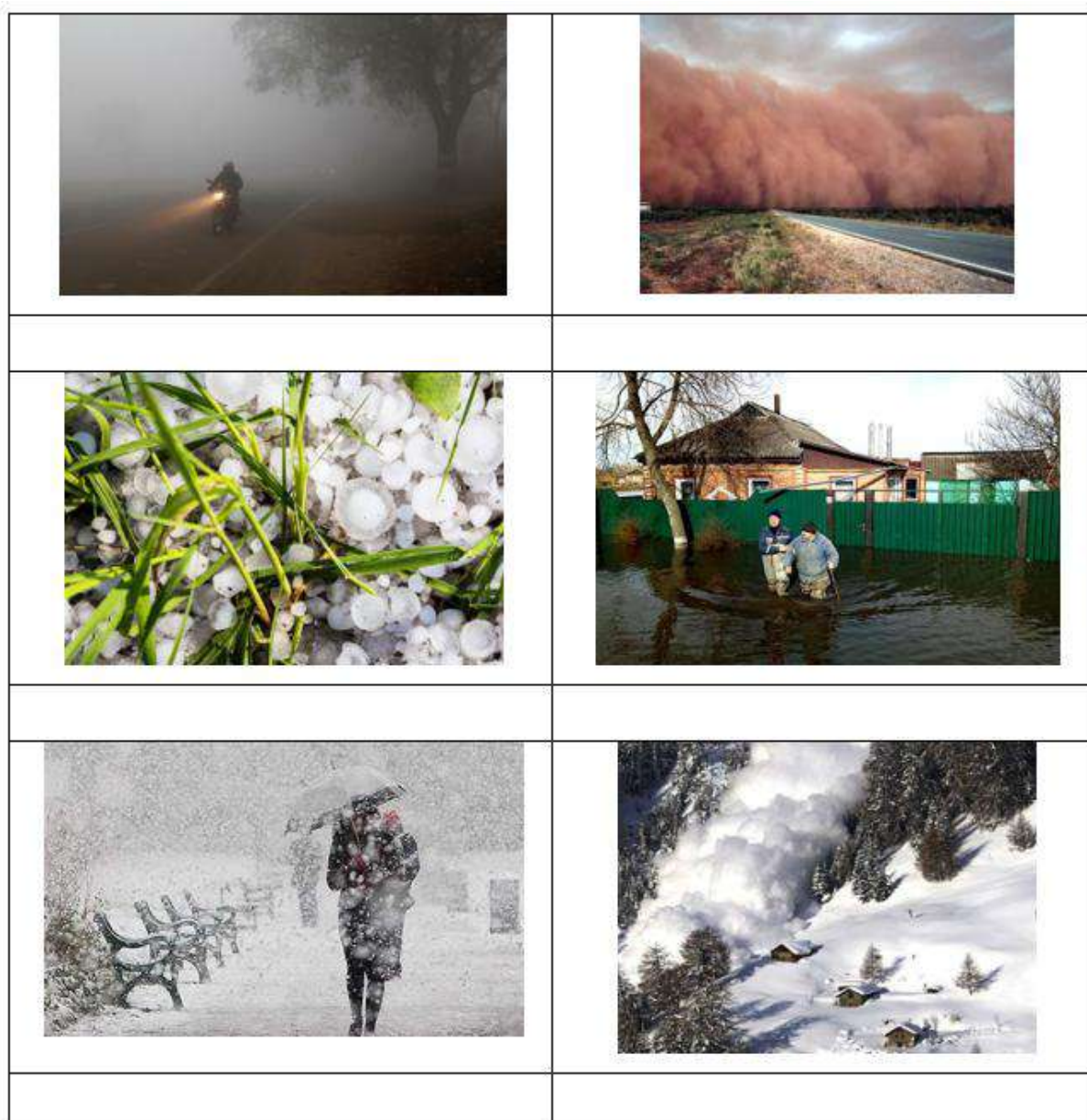
Стисло, у вигляді тез, висловіть власну думку на тему: «Глобальне потепління - міф чи реальність». У тезах обґрунтуйте свою позицію, спираючись на: наукові факти, соціальні наслідки, етичні міркування, культурні прояви (наприклад, згадана скульптура).

Завдання 2.

Кожна друга людина зранку виглядає у вікно, щоб дізнатися, яка погода. Погода – не просто фізичне явище, а частина нашої культури, мови, щоденних ритуалів. Слово «завірюха» має десятки синонімів: метелиця, віхола, хуртовина, хуга, хуртеча...Це свідчить про глибоку емоційну й побутову присутність кліматичних явищ у нашому житті.

Існує доволі цікава легенда, що в Англії у XVII столітті синоптиків страчували за неточний прогноз погоди. Сьогодні ми маємо більше інструментів, але й більше викликів – особливо у зв'язку з глобальними змінами клімату.

Визначте, які несприятливі метеорологічні явища зображено на фото. Під кожним фото напишіть назву явища та регіон України, де вони найчастіше трапляється.

Пригадайте, які несприятливі метеорологічні явища у 2024 році спостерігались у вашій місцевості?

Існує така народна прикмета про погоду: «Сильно блищать зорі влітку – на жару, взимку – на мороз». А чи зможете ви навести 2-3 приклади прикмет які ви знаєте про погоду? Поясніть, чи мають ці прикмети наукове обґрунтування.

Завдання 3.

Нафтова криза яка була у 70-ті роки ХХ століття, змусила країни Європи шукати способи енергозбереження, зокрема – запровадити сезонне переведення годинника. В Україні така практика діє від 3 жовтня 1996 року. Суспільство активно обговорює її доцільність, адже зміна часу впливає не лише на побут, а й на здоров'я, економіку та екологію.

Ви - дослідник, який аналізує вплив сезонного переведення часу на різні сфери життя. Ваше завдання – оцінити аргументи «за» і «проти» цієї практики почуті від свого кола спілкування та сформулювати власну позицію.

Відповідь обґрунтуйте.

Тема 3. Води суходолу і водні ресурси

Вона творець і руйнівник водночас, може вилікувати та отруїти, зігріти і застудити, вона, наче комп'ютер, може записувати та запам'ятовувати будь яку інформацію. Природа наділила Україну величезним багатством, найважливішим ресурсом Землі – H_2O . Всі водні об'єкти України займають площу приблизно 24 тис. км².

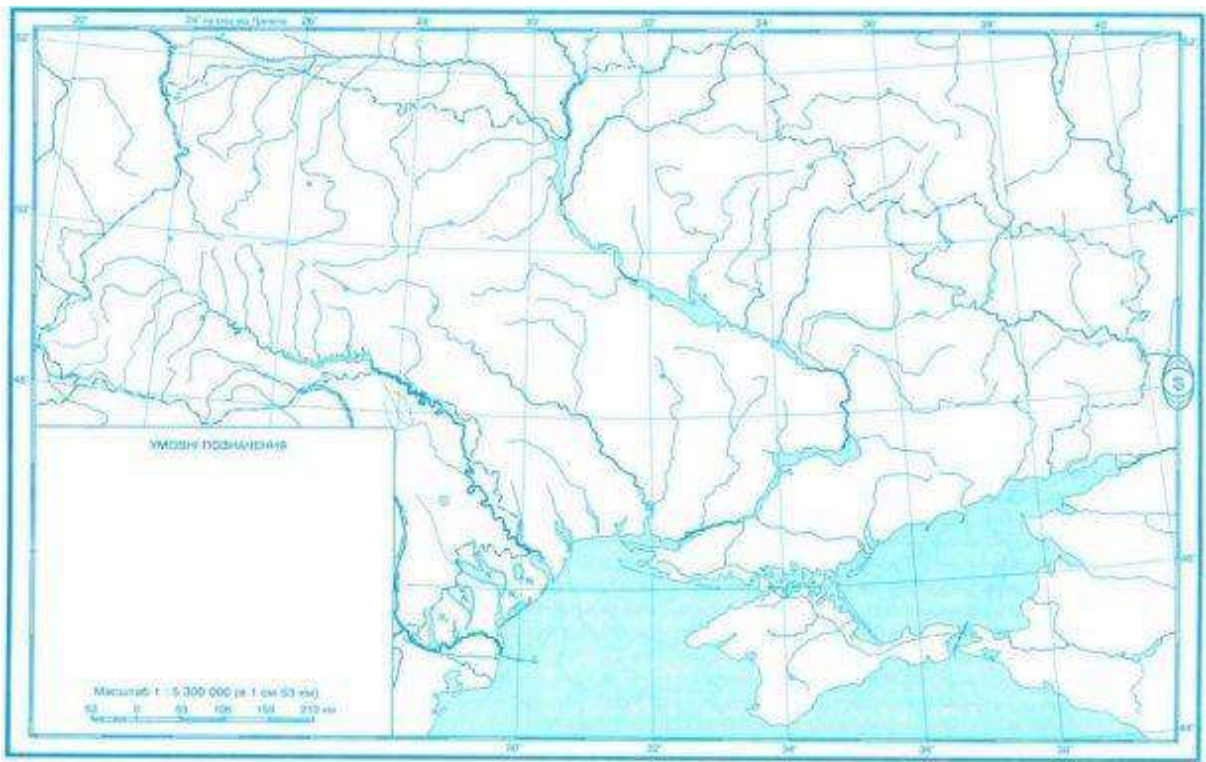
Уявіть, що у вас є можливість здійснити подорож разом із вченими гідрологами по водних об'єктах України. Для того, щоб вас взяли із собою в подорож, і ви змогли дізнатися якомога більше про цей дорогоцінний скарб, який дала нам природа, потрібно перевірити, чи достатньо у вас знань для цього. Гідрологи України пропонують виконати наступні завдання:

І рівень.

Завдання 1.

Щоб тебе взяли в команду, потрібно показати, що ти добре орієнтуєшся у водних об'єктах. Для початку потрібно перевірити, чи знаєте ви місце розташування водних об'єктів України. На контурній карті України:

1. Познач найбільшу річку України.
2. Познач річку яка протікає у твоїй місцевості.
3. Познач найбільший за площею прісноводний лиман України.
4. Познач найглибше озеро України.
5. Познач основні водосховища України.

Завдання 2.

А тепер виконай наступні дії. Познач за контуром найбільші озера України:

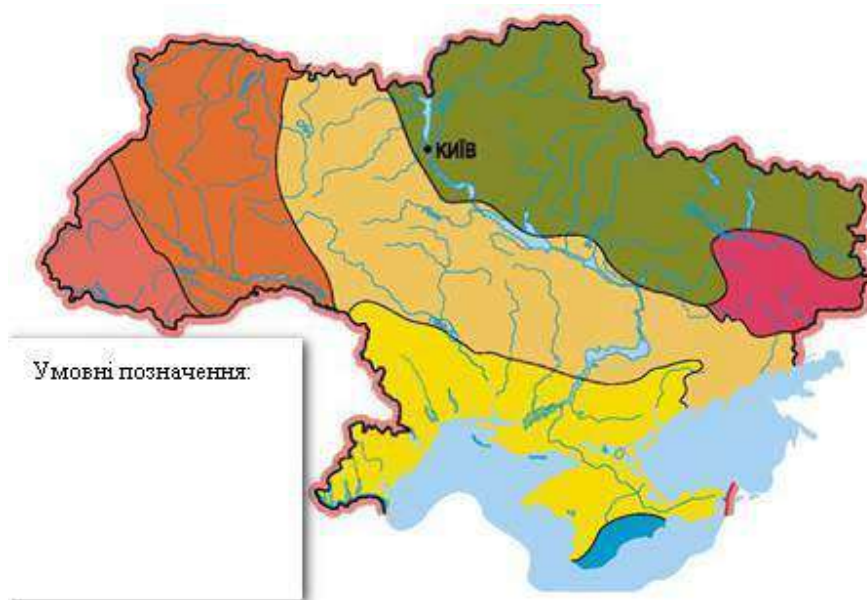
Завдання 3.

Щоб тебе взяли в команду гідрологів, потрібно показати, що ти орієнтуєшся не лише у поверхневих водах, а й у підземних.

Вставте пропущені в реченні слова:

*Глибина залягання артезіанських вод в Україні збільшується з
на*

Наступне завдання - позначити найбільші артезіанські басейни України.

II рівень.

Завдання 1.

Вітаю в експедиції!

Тепер ти – частина команди гідрологів, і твоє завдання – не лише досліджувати природу, а й допомагати приймати обґрунтовані рішення.

Отже, до вас звернувся підприємець з питанням: «Чи доцільно побудувати в точці А торговельний комплекс? Чи є ризик підтоплення або високий рівень ґрунтових вод?» Яку б відповідь ви йому дали?

Завдання 2.

Ваша експедиція триває.

Перед вами – завдання, яке потребує роботи з додатковими джерелами, картами, статистикою та логікою.

За допомогою додаткових джерел визначте яку частину від усієї площі України займають:

- А) річки,
- Б) озера,
- В) водосховища.

Завдання 3.

У 1950 році солоність води Азовського моря становила – 11,5 ‰. Сьогодні, в умовах кліматичних змін, антропогенного впливу та гідрологічних трансформацій, цей показник змінився.

За допомогою атласу визначте яка зараз солоність води в морі, та порівняйте з солоністю води Світового океану.

Проаналізуйте, з яких причин змінилась солоність води, та які наслідки це має?

III рівень.

Завдання 1.

Часто в народі водосховища називають «морями» - наприклад, Кременчуцьке. У водосховищах України спостерігається зміна у хімічному складі, зростає концентрація солі.

Проаналізуйте, чи може підвищення солоності у водосховищах України наблизити їх до морських умов?

Дивлячись з географічної точки зору, чи можемо ми сказати, що водосховище стає «морем»? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 2.

Варіант 1. Озеро – це природна улоговина, заповнена водою протягом року. В природі безліч понижень рельєфу – від карстових западин до ерозійних балок. Проте не всі вони заповнені водою.

Як ви вважаєте, чи всі пониження рельєфу можуть стати озерами?

Варіант 2. Умова утворення озер - це достатня кількість опадів при малому показнику випаровування. На півночі України, зокрема на Поліссі, спостерігається велика кількість озер. Проте клімат регіону лише достатньо зволожений, а не надмірно. Чому в районі достатнього, а не надмірного зволоження велика кількість озер? Порівняйте Полісся з іншими регіонами України, де зволоження більше, але озер менше.

Завдання 3.

У минулому столітті вчені задумали осушити болота і тому збільшилася б кількість родючих земель. Вважали, що вони даремно займають місце і ніякої користі не мають. Уявіть, що ви еколог-дослідник, який потрапив у ХХ ст. Ваше завдання – переконати присутніх учених, що болота мають важливе значення для природи та людини, і їх не слід знищувати задля короткострокової вигоди. Стисло, у вигляді тез, наведіть переконливі докази.

Тема 4. Ґрунти та ґрунтові ресурси

І рівень.

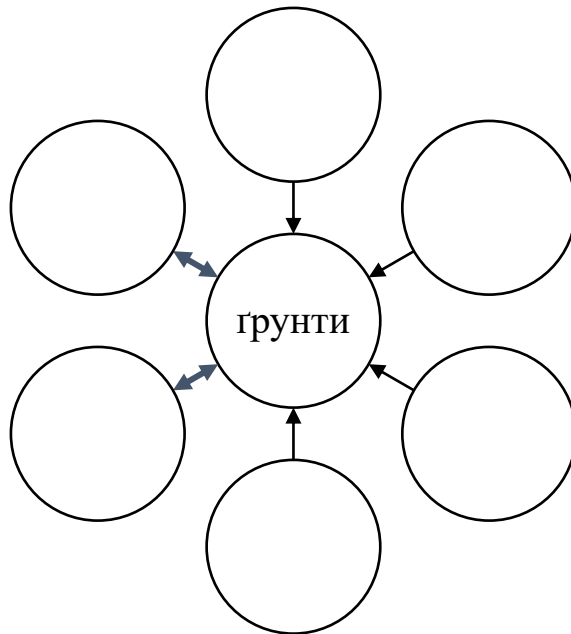
Завдання 1.

В одній із соціальних мереж ви натрапили на фото, яке вас зацікавило. На ньому зображено природне явище або процес, що має географічне чи екологічне значення. Дайте визначення процесу, який зображено на фото?

Завдання 2.

Ви – учасник навчальної геоекспедиції, яка досліджує ґрунти Полтавщини. Усе йшло за планом, аж раптом – несподіванка! У головного доповідача зникла флешка з презентацією, а до виступу перед науковим журі залишилося 15 хвилин. Паніка! Команда звертається до вас як до найобізнанішого учасника.

Щоб врятувати ситуацію, вам терміново потрібно відновити схему чинників ґрунтоутворення, яка була основою доповіді. Без неї журі не зможе оцінити глибину дослідження.

Завдання 3.

Ви працюєте провідним спеціалістом у земельному відділі. Сьогодні має відбутися термінова нарада з представниками місцевої громади, на якій планується обговорити перерозподіл земельних ресурсів. Ваш керівник щойно повідомив, що презентація, яку готували кілька тижнів, зникла з сервера. Без наочної схеми учасники не зможуть зрозуміти реальну картину.

Вам потрібно терміново – протягом декількох хвилин, відновити ключовий елемент презентації кругову діаграму «Структура земельних ресурсів України».

Умовні позначення:

	Сільськогосподарські угіддя.
	Ліси та лісо вкриті площі.
	Землі зайняті під населені пункти, дороги тощо.

II рівень.

В Україні майже 39 тисяч фермерських господарств. Ви хочете стати фермером, але для цього вам потрібно багато чого знати, щоб почати цю діяльність. Спробуйте перевірити, чи достатньо у вас для цього знань.

Завдання 1.

Ви плануєте займатися вирощуванням рослинництва в Україні і щойно отримали грант. Умовою гранту є обґрунтований вибір земельної ділянки, яка має найвищий потенціал для вирощування культур. Ви маєте лише один день, щоб подати заявку з картографічним обґрунтуванням. Визначте, які ґрунти є найродючішими, і позначте межі їх поширення на контурній карті України.

Завдання 2.

Ви готуєтесь до участі в конкурсі молодих фермерів. Один із етапів – презентація на тему «Здоров'я ґрунту як основа сталого господарства». Напередодні конкурсу ви натрапили на відео «Що трапляється з ґрунтом? І чому це важливо!» Інтернет ресурс: https://www.youtube.com/watch?v=sfYKdB_FZJ8 Якщо ви добре знаєте англійську мову, то подивіться відео мовою оригіналу: <https://www.youtube.com/watch?v=J07njntb1vY>

Це відео стало для вас відкриттям і тепер ви маєте сформулювати висновок, як «здоров'я ґрунту» впливає на життя людей?

Завдання 3.

Ви пройшли конкурсний відбір на посаду у земельному відділі Полтавської ОВА. Наступного тижня має відбутися стратегічна сесія з планування використання земельних ресурсів, на якій ви маєте представити аналітичну таблицю проблем землекористування. Але раптово ваш колега, який мав підготувати цей блок, захворів і тепер усе залежить від вас. Терміново підготуйте таблицю «Проблеми використання земельних ресурсів України», починаючи з Полтавської області, яку ви обрали для фермерської діяльності.

III рівень.

Завдання 1.

Студент-грунтознавець проводить дослідження на території Полтавської області. Під час польового виїзду він зробив фото ґрунтового розрізу, яка

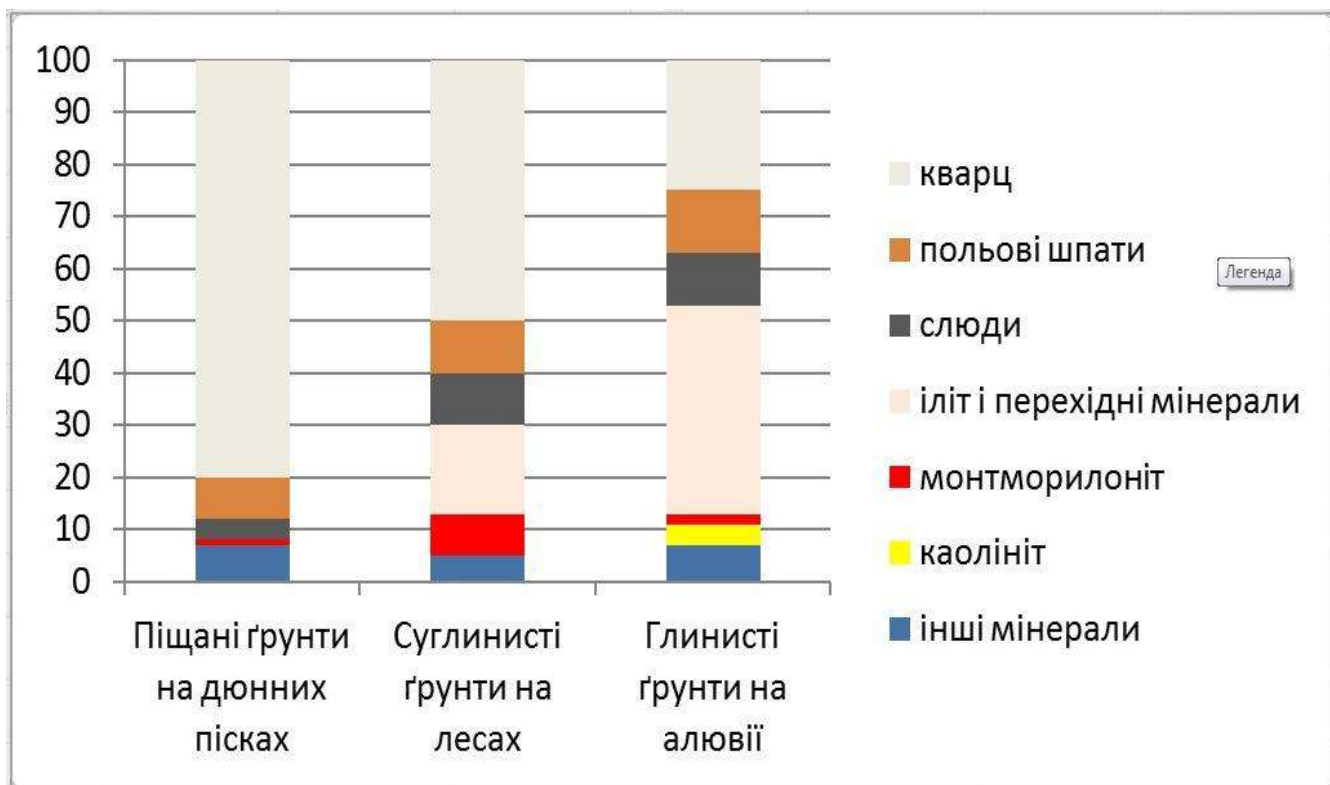
демонструє темний гумусовий горизонт, характерний для типових чорноземів. Завдання визначити тип ґрунту, його характеристики та пояснити, чому за останні 40 років вміст гумусу зменшився.

Дані кейсу
Тип ґрунту:
Вміст гумусу:
Потужність гумусового горизонту:
Регіон:
 Чому за останні 40 років вміст гумусу зменшився на 0,3-0,4%?

Завдання 2.

У сучасному світі людині необхідно якомога більше географічних знань, для вирішення життєво важливих питань.

На початку існування поверхня Землі була лише голою кам'яною пустелею. Засновник ґрутознавства В. В. Докучаєв, виділив десять типів ґрунтів, а на сьогоднішній день виділяють понад 100 типів ґрунтів. В який період сформувались сучасні ґрунти, та що стало основою для появи ґрунту?

МІНЕРАЛОГІЧНИЙ СКЛАД ҐРУНТУ

Завдання 3

Родючий шар ґрунту утворюється приблизно за 100 років (0,5-2 см), а поле за 1 добу може втратити шар ґрунту завтовшки 5 см. Внаслідок чого це може статися? Які види та заходи меліорації вам відомі?

Джерело інформації: <https://concom.com.ua/vidi-melioraciya-gruntu-i-zemel-dokladnij-opis-i-video.html>

Тема 5. Рослинність

І рівень.

Завдання 1.

Уявіть, що ви картограф, якого запросили до участі в міжнародному проєкті «Зелена карта Європи». Ваше завдання – представити карту степової рослинності України, яка буде використана для створення екологічного атласу. Від точності вашої роботи залежить, чи зможуть дослідники правильно оцінити стан біорізноманіття степу та розробити заходи з його охорони. Але є одна умова, ви маєте самостійно визначити межі поширення степу, спираючись на свої знання.

Завдання 2.

Вам на смартфон прийшло завдання від викладача у вигляді емоджі, і тепер ви маєте розшифрувати їх, щоб визначити типи рослинних угруповань, які поширені на території України.

Завдання 3.

Для розвитку логічного мислення вам викладач запропонував встановити мобільний додаток. Перше завдання пов'язано з тим матеріалом, який ви вивчаєте на уроці.

Отже, спробуйте визначити за фактом тип рослинних угруповань України:

1. Вночі можливо побачити мерехтливі вогники, це відбувається через загорання CH_4 , гниття рослин або фосфорних організмів.

.....

2. Зростаючі рослини потребують достатнього зволоження ґрунту.

.....

3. У різних країнах мають свою назву, наприклад у Новій Зеландії - туссоки, а у Північній Америці – прерії.

.....

4. Сума вмісту вуглецю в масштабах планети – 650 млрд. т. Щорічно в світі стає на 3 млн. га менше.

.....

II рівень.

Завдання 1.

1. Художнику запропонували намалювати типи рослинних угруповань України на вибір - ліс, степ та луки. Не роздумуючи він вибрав лісову місцевість,

і сказав: «Це найскладніше рослинне угруповання, тому я буду малювати ліс». Чому він так назвав ліс ?

2. Під час туристичного походу в Карпати група студентів зупинилася на привал. Один із них, почувши про цілющі властивості рослин, запропонував назбирати трави для чаю та ліків. Інший – категорично проти: «Ми не маємо права втручатися в природу!

Це може нашкодити екосистемі!». Вам необхідно втрутитися як посередник і аргументовано пояснити, чи варто збирати лікарські рослини в поході.

3. Оскільки ви учасник туристичної групи, яка вирушила в похід Карпатами.

Під час маршруту один із товаришів відчув легке нездужання: головний біль, подряпина на руці, розлад травлення. Аптечка залишилася в таборі. Ваше завдання - використати знання про лікарські рослини, щоб надати першу допомогу, не завдаючи шкоди природі.

4. Гуляючи з друзями лісом Українських Карпат, ви відчули що зголодніли. Які ягоди та плоди дикорослих рослин ви можете скуштувати, щоб втамувати голод?

Завдання 2.

Під час семінару з географії один із студентів випадково залив кавою важливий аркуш посібника, на якому була схема розміщення рослинності України. Частина тексту розмита, таблиця нечітка, а деякі слова зовсім зникли. Викладач, замість того щоб сварити, вирішив перетворити це на інтелектуальний виклик: «Відновіть текст і таблицю, покажіть, що знання важливіші за папір!»

Розміщення рослинності на *рівнинній/гірській* частині території України..... закону *широтної/висотної* зональності, а в *рівнинній/гірській* - *широтної/висотної* поясності.

Рівнинна частина (з півночі на південь)	Українські Карпати (знизу догори)	Кримські гори (знизу догори)
1. Зона мішаних лісів	1.	1.
2.	2.	2. Середньогірський пояс
3.	3. Субальпійський пояс	3.
	4.	

Завдання 3.

У вашій громаді виникла суперечка між двома групами:

- Фермери наполягають на розорюванні залишків природного степу для вирощування соняшнику та пшениці.
- Екологи вимагають зберегти ці ділянки як останні фрагменти дикої степової рослинності, що має національне значення.

Вам, як молодому досліднику, доречно зібрати географічну інформацію, щоб аргументовано представити обидві позиції та сформулювати власний висновок.

III рівень.

Завдання 1.

Дивлячись з історичної ретроспективи, ліси в житті людства відіграють важливу роль. За давніми звичаями при народженні дитини садили дерево. Якщо народився хлопчик, то це - дуб, дівчинка - береза або калина. Коли закладали фундамент на хату, то садили сад. У дворах зазвичай садили тополі, як символ життя. Якщо посадити над дорогою, як пише Т. Г. Шевченко «По діброві вітер виє, Гуляє по полю, Край дороги гне тополю, До самого долу» - то це символ жіночого/дівочого суму, їх самотності. Тому ліс є культурно-історичною спадщиною українського народу.

Сьогодні ж ліс - це зелені легені України, які стрімко зникають. Настав час дослідити, що ж відбувається на сьогоднішній день з цим рослинним угрупованням? Давайте спробуємо розібратись!

Інтернет ресурс: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-53169074>
https://wwf.ua/our_work/forests/

За допомогою карти, визначте:

- В якій частині України, найбільш гостро стоїть проблема втрати лісу?
- Оцініть ситуацію у вашій місцевості.
- Запропонуйте власні шляхи подолання проблеми вирубки лісів?
- Опишіть наслідки вирубки лісів для навколишнього середовища?

ВТРАТА ЛІСІВ В УКРАЇНІ 2011-2018 РОКИ

Завдання 2.

В одній із телепередач про природу ви почули, що степ — це рослинне угруповання з переважанням посухостійкої трав'яної рослинності. Чому ж тоді вчитель географії, степ часто називає «лісом навпаки»? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3.

В Інтернеті ви натрапили на дивне фото, яке має назву «Рудий ліс». Його кольори — неприродно червонуваті, а атмосфера тривожна. Вам стало цікаво, чому ж він так називається, внаслідок чого?!

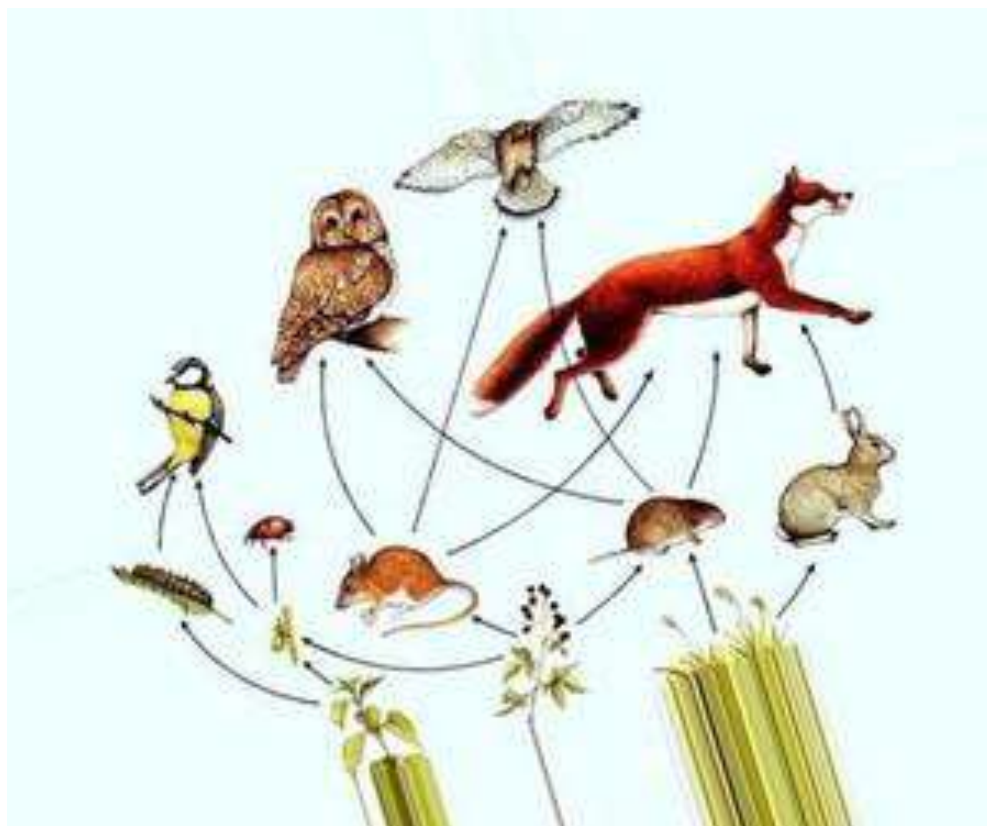
Далі був допис: «У північних регіонах України і прилеглих територіях, з господарського обігу вилучено великі площі лісів. Скоротилась площа для заготівлі дикорослих плодів і ягід, збільшилось навантаження на лісові площі інших регіонів» Внаслідок якої події це сталось? Як це вплинуло на рослинність?

Тема 6. Тваринний світ

І рівень.

Завдання 1.

Ви учасник молодіжної екологічної експедиції «Живий степ». Ваше завдання – дослідити трофічні зв'язки у степовій екосистемі. Мета – показати, наскільки важливим є збереження навіть найменших організмів, адже вони – частина великої екологічної павутини. А чи зможете ви навести власний приклад такого ланцюга – степу?

Завдання 2.

Гортаючи дитячу енциклопедію про тварин, ваш менший брат задав запитання: «Де живуть ці тварини?» Спробуйте пояснити.

Завдання 3.

Відвідуючи виставку відомого київського художника Андрія Єрмоленка ви побачили цікаву серію емблем і міст України. Чому на емблемі Ужгорода, на вашу думку, намальовано цю тварину?

Прівень.

Завдання 1.

Після прочитання енциклопедії про зникаючі види ваш інтерес до природи зріс. Ви дізналися, у 1976 році засновано Червону Книгу України. До першого видання(1980) було занесено 85 видів тварин, а до третього(2009)-542. Червона книга України – це не просто перелік рідкісних тварин, а сигнал «тривоги». І особи вирішили дослідити: які з цих видів живуть у вашій місцевості?

Знайдіть інформацію про тварин, занесених у Червону Книгу України, які водяться у вашому регіоні.

Скористайтесь додатковою інформацією. Інтернет ресурс: <https://redbook-ua.org/animals/region>

Чому важливо знати про рідкісні види у своєму регіоні?

Завдання 2.

Ваш менший брат захоплюється тваринами. Одного разу, гортаючи енциклопедію, він запитав: «Що таке фауна і тваринний світ, у чому тут відмінність, поясни мені?».

Поясніть це просто, цікаво і зрозуміло, щоб він не тільки запам'ятав, а й захотів досліджувати світ далі.

Завдання 3.

Твій сусід по парті запропонував змагання: хто більше зможе назвати наслідків впливу людини на тваринний світ. Але ти вирішив підійти до цього не просто як до переліку (звичайно щоб перемогти), а як до справжнього виклику, яке допоможе краще зрозуміти екологічні процеси.

Склади список наслідків впливу людини на тваринний світ, розділивши їх на категорії тип впливу та наслідок.

III рівень.

Завдання 1.

В умовах сучасного гаджетного покоління прийнято замість слів використовувати малюнки - це емодзі/емоджі. Вони з'явилися в 1995 р. в Японії, символи мали розмір в 12×12 пікселів, завдання їх полягає у спрощенні написання смс. Ти також використовуєш емоджі? Заповни таблицю=)

Фауністичні комплекси України

Види тварин		Полісся	Українські Карпати	Кримські гори	Степи
С С А В Ц І	травоїдні				
	гризуни				
	комахоїдні				
	хижаки				
Птахи					
Плазуни					

Варіанти відповідей

-
-
-
-
-
-
-

Завдання 2.

Твій друг проживає в Австралії, він захоплюється зоологією. Його цікавить все, що стосується тварин, які проживають у твоїй місцевості. (Як тварини пристосовуються до зими? Які тварини акліматизовані? Як відбувається реакліматизація?). Чи зможеш ти йому про це розповісти? Перевір свої знання. Оформи відповідь у формі листа, який можна було б надіслати другу (прикріпи власно зроблені фото які стосуються тварин).

Завдання 3.

1859 рік - Австралія, Том Остін випустив на волю 24 кроликів, яких ніхто не відстрілював, а в 1900 році їх чисельність сягала 20 млн.

Століттями формувались традиції полювання. Багато українських письменників пишуть з теплими почуттями про полювання - Остап Вишня «Мисливські усмішки», Іван Багряний у романі «Тигролови» - показує мисливця не як хижака, а як спостерігача, філософа, шукача гармонії.

? Чи має право на існування в сучасному світі мисливство?
Висловіть власну думку.

Тема 7. Ландшафти України

Що може бути гарніше ніж мальовничі краєвиди власної Батьківщини. З перекладу слово ландшафт - означає краєвид.

Делегація вчених прибуває до України для вивчення ландшафтів. Щоб здійснювати дослідження разом з іноземними-вченими, ви маєте переконатися, що ви достатньо компетентні з даної теми. Отже, спробуйте виконати наступні завдання:

І рівень.

Завдання 1.

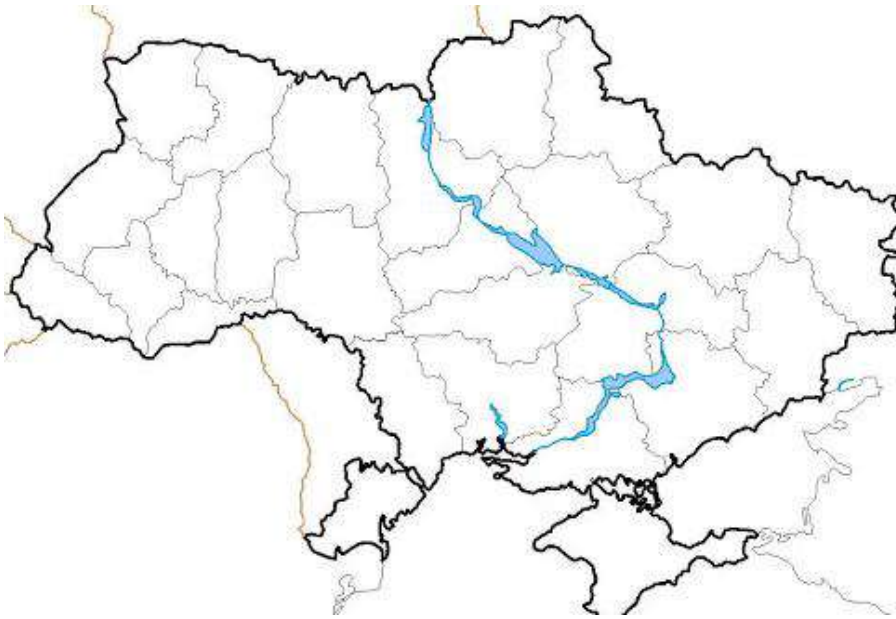
За допомогою скріншоту зробленого з сайту geomap.land.kiev.ua визначте який тип ландшафту у вашій місцевості?

Завдання 2.

Ви розглядаєте фотознімок, на якому зображено ландшафт пустелі. Викладач ставить запитання «Чи є в Україні схожий ландшафт? Якщо так, то знайдіть його на карті та позначте»

У 19 ст. великі отари овець, знищили всю траву, звільнилися піски, а вітрова ерозія дала змогу збільшити площу. Еолові форми рельєфу є найбільшим піщаним масивом в Європі, так утворився

Завдання 3.

Для кращого вивчення ландшафтів прийнято систему класифікації ландшафтів. Це як розподіл природи на «кімнати» - кожна має свої особливості. Заповніть схему класифікації ландшафтів:

II рівень.

Завдання 1.

Допоможи відновити текст молодшій сестрі, яка готується до шкільного проєкту:

Виділяють усередині за певним співвідношенням тепла і , яким зумовлюється розподіл ґрунтового і покриву. В Україні є такі: мішано-лісові, , ,

Поясни сестрі, чому в Карпатах росте смерека, а в степу – ковила?

Завдання 2.

Жодна природна зона не змінена так як степова. Уявіть, що існує машина часу і ви потрапили в XV ст. до степової природної зони України. Назвіть які суттєві зміни ви помітили?

Завдання 3.

Ти молодий географ, який отримав запрошення взяти участь у міжнародному конкурсі «Ландшафтна мозаїка Європи». Твоя задача – представити ландшафтну структуру України, пояснити її різноманітність і показати, як вона класифікується. Для цього ти використовуєш фізико-географічну карту України, де видно країни, зони, підзони, провінції, області та райони.

Розглянь карту, знайди свою область і визнач її місце в системі класифікації:

За допомогою карти заповни таблицю:

Одиниця	Географічне положення
Країна	
Зона	
Підзона	
Провінція	
Область	
Район	

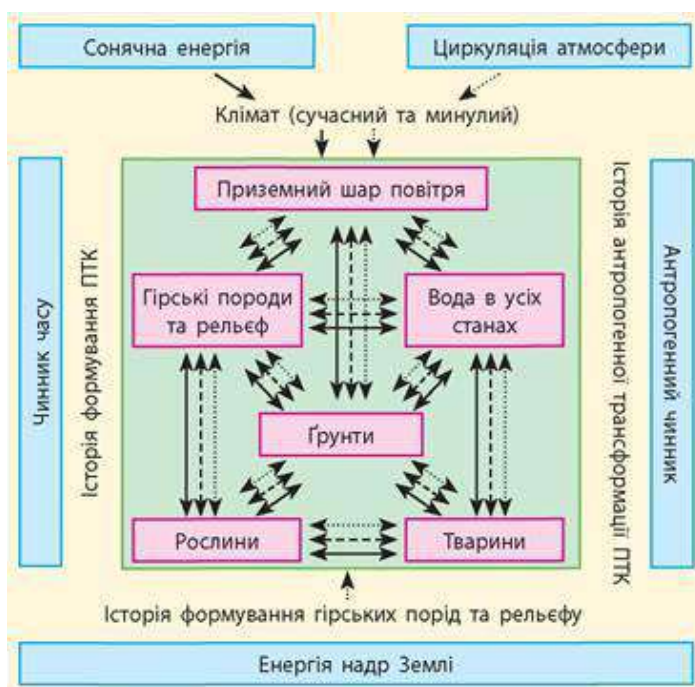
III рівень.

Завдання 1.

Готуючись до участі у проєкті яка має назву «Жива географія». Під час роботи з діаграмою природного середовища тебе зацікавило:

«Що саме формує ландшафт? Чому в різних частинах України – різні ґрунти, рослини, тварини?»

Ти вирішуєш дослідити це питання, щоб створити презентацію або карту, яка пояснює, як утворюються ландшафти.

Використовуючи схему, дай відповіді на запитання:

- Які найголовніші чинники ландшафтоутворення?
- Які є природні компоненти ландшафту?
- Чим спричинена відмінність між ландшафтами?

Створи на вибір:

Карта	Позначити типи ландшафтів України з поясненням чинників.
Презентація	«Як народжується ландшафт: від сонця до людини»
Модель	Створи макет ландшафту з компонентами (рельєф, вода, рослини)
Звіт	Описати ландшафт рідного краю з аналізом чинників.

Завдання 2.

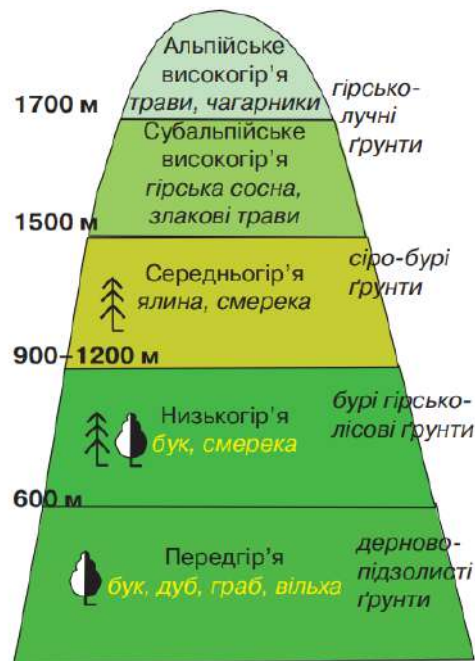
Ти на навчально-педагогічній практиці в Карпатах. Твій маршрут проходить через північний і південний схил гір. Під час подорожі ти помічаєш, що рослинність, температура і вологість змінюється, хоча висота над рівнем моря - майже однакова. Ти розмірковуєш:

«Чи може бути різною висотна поясність на південному і північному схилах Карпат?»

Які типи рослинності переважають на південному схилі? А які – на північному?

Оформіть результати у вигляді туристичного звіту «Карпати очима майбутнього вчителя географії».

Завдання 3.

У тебе є заповітна мрія - створити туристичну базу відпочинку в Полтавській області, яка б поєднувала комфорт, екологічність, і красу українського ландшафту. Але перш ніж втілити ідею, потрібно проаналізувати природні умови, щоб обрати найкраще місце. На карті познач, де саме потрібно побудувати це місце мрії. Обґрунтуй свій вибір.

Тема 8. Природокористування

Загально відомо, що людина і природа не можуть існувати одне від одного.

Антропогенна діяльність призвела до змін окремих ПТК. Україна є лідером щодо територій екологічних криз і катастроф. 70% площі України віднесено до екологічно небезпечних зон.

Ти – молодий еколог, запрошений на прес-конференцію з питань природокористування та охорони довкілля України.

Сьогодні ввечері буде представлений перелік питань, які можуть задати журналісти.

Для того щоб досконало володіти інформацією, вам необхідно виконати наступні завдання:

І рівень.

Завдання 1.

Щоб краще розібратись з геоекологічною ситуацією в Україні, познач на контурній карті, відповідною цифрою:

1. Найкраща геоекологічна ситуація спостерігається в районі України.
2. Найгірша геоекологічна ситуація спостерігається в районі України.
3. Район в Україні, де через видобування корисних копалин спостерігається дуже складна геоекологічна ситуація.
4. Річка України, яку називають «стічною канавою».

Завдання 2.

Уяви, що під час панельної дискусії тобі ставлять запитання :

«Назвати топ-5 головних забруднювачів довкілля в Україні».

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Завдання 3.

Одним із запитань журналістів може бути наступне питання: «Чи можуть природні ресурси сприяти відновленню сил людини? Наведіть приклад».

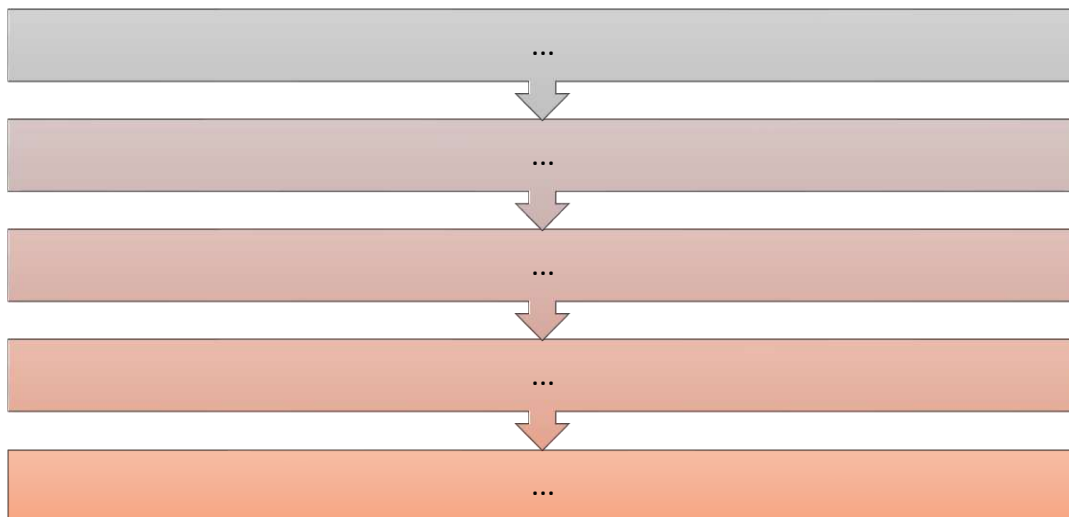
II рівень.

Завдання 1.

Уяви, що ти – екологічний гід, який готує інтерактивну виставку «Природно-заповідний фонд України» для молодіжного екофестивалю. Тобі потрібно представити різні категорії природоохоронних територій, пояснити їх

значення та підібрати фото, які найкраще ілюструють кожну з них. Ти працюєш із візуальною схемою. Де потрібно вписати назви категорій ї зібрати їх із відповідними зображеннями.

Впишіть назви категорій природно-заповідного фонду України у відповідні поля схеми:

До кожної категорії постав номер відповідного фото.

1. «Синевир»

2. «Медобори»

3. «Грофа»

4. «Асканія-Нова»

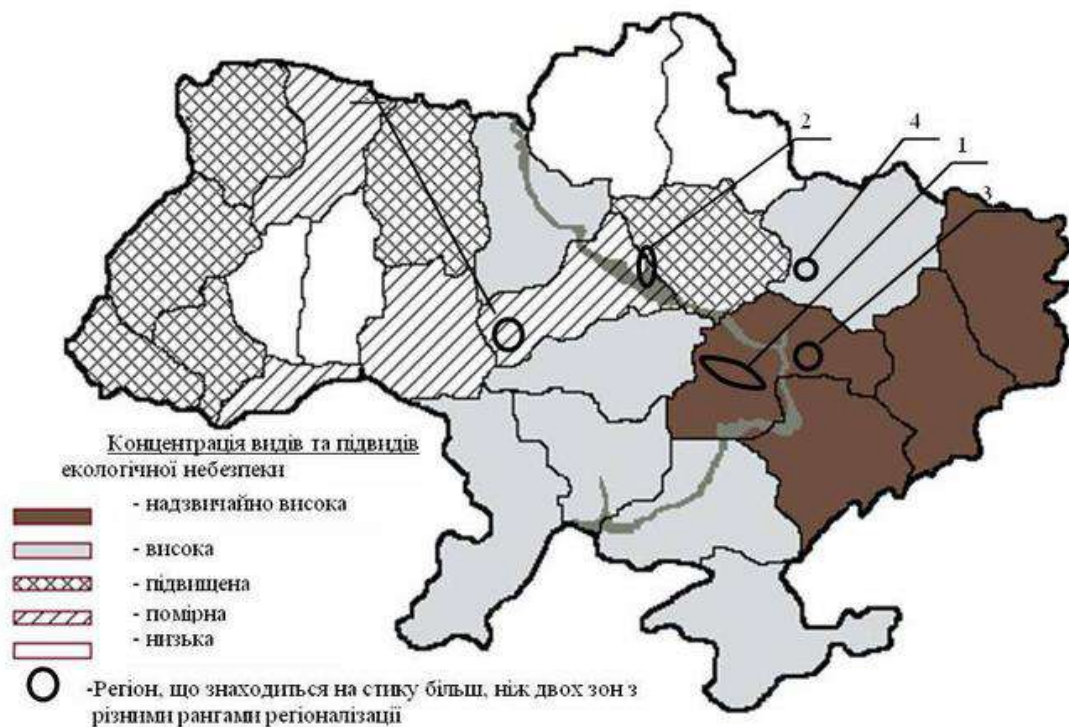
5.«Скельний коридор Довбушанки»

Завдання 2.

У другій половині XX століття внаслідок інтенсивного сільського господарства, промислового видобутку, нераціонального природокористування та урбанізації в Полтавській області відбулося порушення природних процесів.

Склади план покращення геоecологічної ситуації в регіоні.

Завдання 3.

«Одна людина нічого не змінить. Всі ці сортування сміття, посадки дерев – крапля в морі» - говорить твій друг.

Ти вирішуєш вступити в суперечку, щоб відстояти свою позицію: кожен може зробити внесок у покращення природного середовища.

Висловіть власну думку щодо того, що саме ви можете особисто зробити для покращення природного середовища.

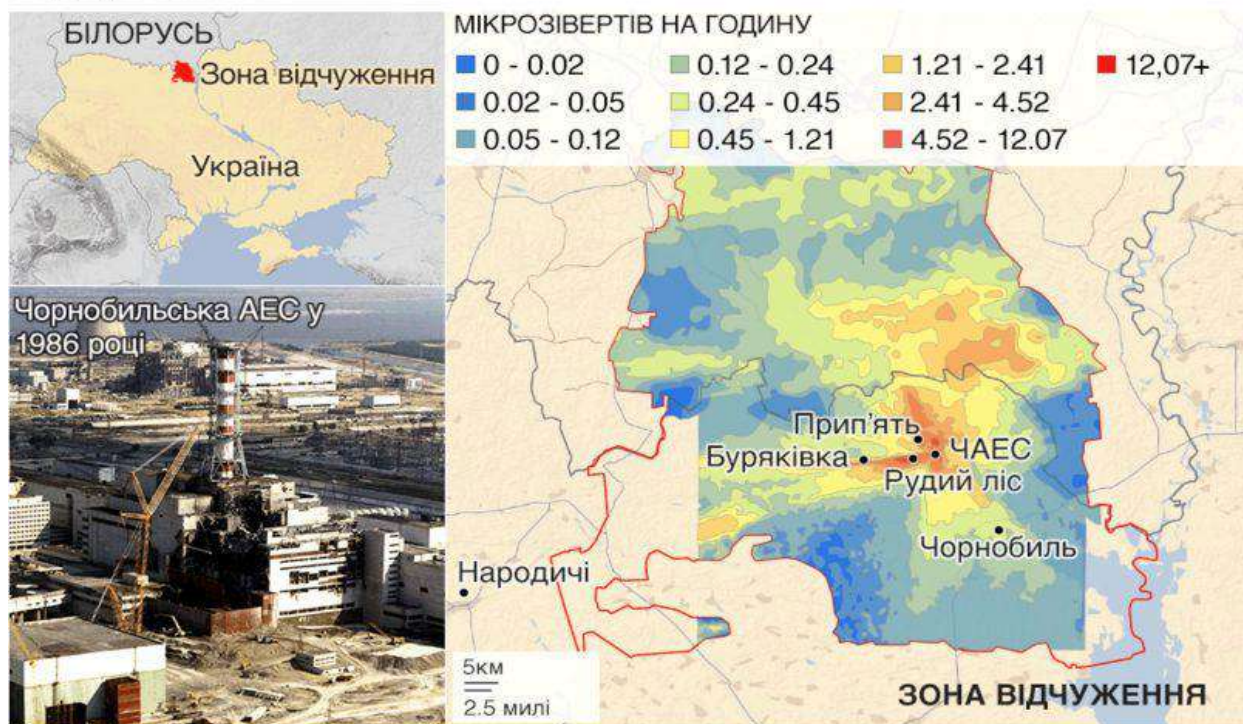
III рівень.

Завдання 1.

Неподалік від ЧАЕС розташована столиця України (близько 100 км.). Поблизу протікає третя за величиною річка Європи – Дніпро, та її найповноводніша притока – Прип'ять. 15 грудня 2000 року назавжди було зупинено ЧАЕС.

Тобі потрібно проаналізувати стан навколишнього середовища на основі наданого скріншоту та сформулювати тези щодо можливості відновлення екологічної рівноваги.

Поточний рівень радіації у Чорнобильській зоні відчуження

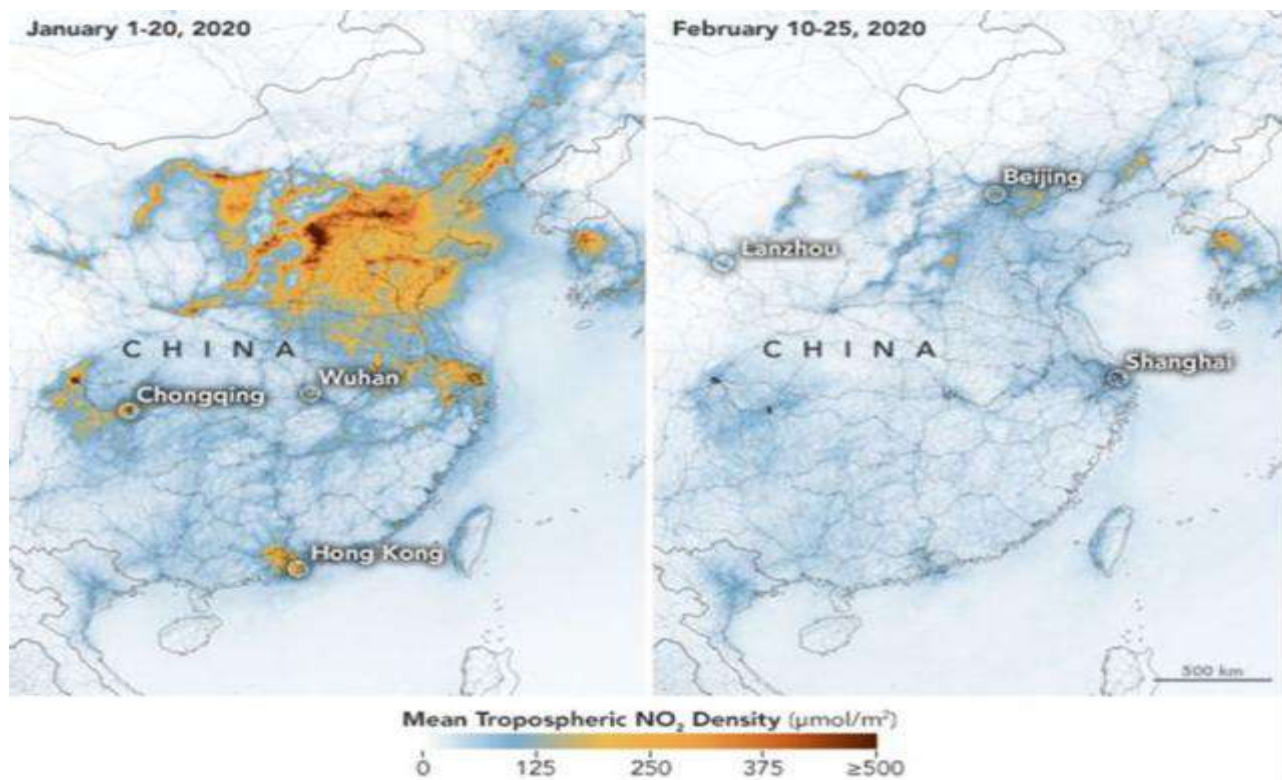
Джерело: Університет Джорджії та Портсмутський університет за даними Українського інституту сільськогосподарської радіології та АСПА Росія-Білорусь

BBC

Завдання 2.

Не лише науковці можуть проводити дослідження, але й ви могли б побувати в ролі вчених-географів. Проаналізуй, як пандемія COVID-19 вплинула на антропогенне навантаження на природу, і вислови власну думку щодо того, чи стала вона шансом для переосмислення людської діяльності.

Відеоролик: <https://www.youtube.com/watch?v=2wgawxwPE8E>

Завдання 3.

Пофантазуємо?! Якби у тебе була б можливість до кожної категорії природно-заповідного фонду України створити нові природоохоронні об'єкти, то якими б критеріями ти керувався б при виборі місця? Твоя мета також—сформувати перелік критеріїв, за якими варто створювати нові заповідні території.

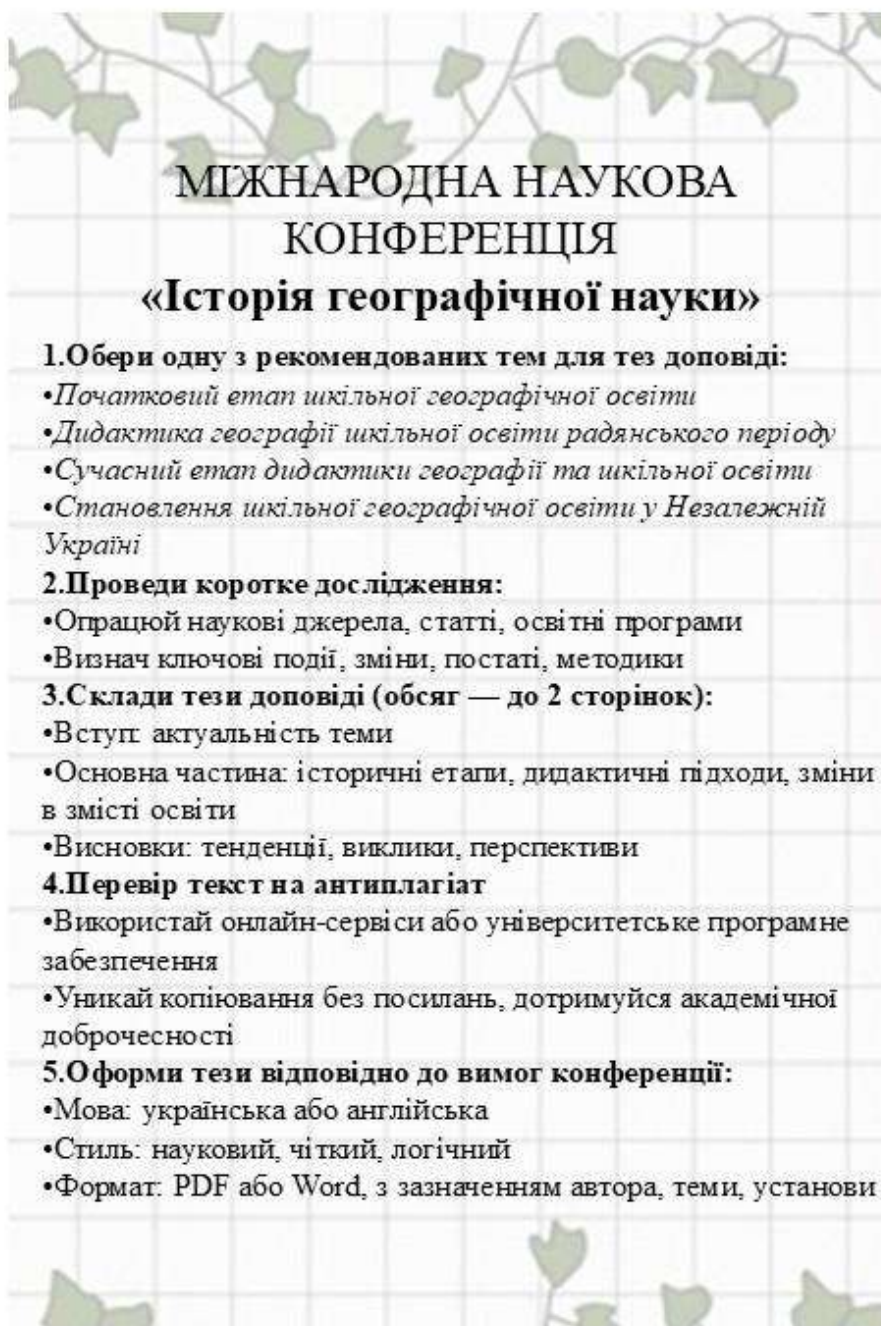

Бережімо природу!

3. ПРИКЛАДИ КОЗ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ

Практична робота №1

1. Ти отримав офіційне запрошення взяти участь у міжнародній конференції, яка відбудеться наступного тижня. Захід присвячено педагогічному напрямку географії, зокрема темі: «Історія географічної науки». У межах конференції передбачено публікацію тез доповіді українською або англійською мовою, з обов'язковою перевіркою на плагіат. Твоя мета – підготувати тези, які відображають етапи розвитку шкільної географічної освіти.

**МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
«Історія географічної науки»**

1. Обери одну з рекомендованих тем для тез доповіді:

- Початковий етап шкільної географічної освіти
- Дидактика географії шкільної освіти радянського періоду
- Сучасний етап дидактики географії та шкільної освіти
- Становлення шкільної географічної освіти у Незалежній Україні

2. Проведи коротке дослідження:

- Опрацюй наукові джерела, статті, освітні програми
- Визнач ключові події, зміни, постаті, методики

3. Склади тези доповіді (обсяг — до 2 сторінок):

- Вступ: актуальність теми
- Основна частина: історичні етапи, дидактичні підходи, зміни в змісті освіти
- Висновки: тенденції, виклики, перспективи

4. Перевір текст на антиплагіат

- Використай онлайн-сервіси або університетське програмне забезпечення
- Уникай копіювання без посилань, дотримуйся академічної доброчесності

5. Форми тези відповідно до вимог конференції:

- Мова: українська або англійська
- Стиль: науковий, чіткий, логічний
- Формат: PDF або Word, з зазначенням автора, теми, установи

2. Ти - сучасний вчитель географії, якого запросили до участі в освітньому семінарі «Школа компетентностей: виклики та перспективи». Учасники обговорюють ключові зміни, що відбулися в шкільній освіті з 2018 року, зокрема перехід до 12-річного навчання, впровадження компетентнісного підходу та нові вимоги до освітнього простору. Твоя мета – дослідити ці зміни, сформулювати власну позицію, та скласти перелік понятійно-термінологічного апарату.

Перейдіть за посиланням QR-коду, та складіть понятійно-термінологічний апарат.

КОЗ для модульного контролю

Ти майбутній вчитель нового часу, який бере участь у тренінгу «Компетентнісний підхід у дії».

Тобі запропоновано створити схему предметних географічних компетентностей, яка відображає сучасне бачення географічної освіти. Завдання передбачає створення навчального продукту – схеми, що демонструє твоє розуміння та педагогічну креативність.

Чи знаєш ти географічні компетентності щоб навчати учнів по-новому. Перевіримо?!

Накресли схему предметних географічних компетентностей, та додай власні ідеї до неї (наприклад «географічна емпатія» тощо).

Практична робота № 2-3

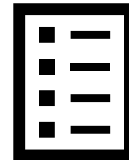
1. Ти проходиш виробничо-педагогічну практику в закладі загальної середньої освіти. Перше завдання – підготувати відеозвіти для керівника практики, у якому буде зафіксовано фрагмент уроку географії у 6-му класі. Твоя мета – продемонструвати, як ти формуєш географічне поняття/уявлення, відповідно до чинної навчальної програми.

2. Оскільки, ти студент педагогічного закладу вищої освіти, який готується до викладання географії в школі. На занятті з Методики навчання

географії тобі запропоновано створити візуальну схему види географічних компетентностей учнів, використовуючи кола Ейлера – графічний інструмент для зображення логічних зв'язків між поняттями. Завдання має на меті розвинути твоє логічне мислення, креативність і педагогічну уяву.

3. Послідовність дій присутня в житті кожної людини, ми постійно намагаємось вирішити життєвий запит за відомим нам алгоритмом. Отже, за відому кількість кроків досягаємо результату.

схему алгоритму формування географічних наслідкових зв'язків, яку можна використати на

Створи блок-причинно-уроці для 7 класу.

Така схема допоможе учням усвідомити логіку географічного мислення та навчитися бачити взаємозв'язки між природними і суспільними явищами. Першочергово ознайомся з поняттям «географічні причинно-наслідкові зв'язки», далі склади алгоритм у вигляді блок-схеми, а потім оформи блок-схему у вигляді навчальної інфографіки для учнів з поясненням кожного етапу.

КОЗ для модульного контролю

Людський мозок неймовірний, він може запам'ятати майже все. Ти студент педагогічного ЗВО, який готується до інтегрованого заняття з Методики навчання географії. Твоє завдання - створити компакту, логічну структуровану шпаргалку, яка допоможе швидко засвоїти тему «Зв'язок географії з іншими педагогічними науками». Такий інструмент стане у пригоді не лише тобі, а й майбутнім учням, колегам які цікавляться сучасною освітою. Створи шпаргалку у зручному для тебе форматі.

Практична робота № 4

1. Кожен з Вас підписаний на безліч YouTube каналів. Ваш університет має власний канал, де публікуються відео для шкільної аудиторії. Твоїй групі доручено створити два фрагменти уроків географії, які демонструють сучасні підходи до формування предметних компетентностей.

Створіть два відео фрагменти уроків (тривалість кожного – до 10 хв):

Фрагмент 1). спрямований на формування географічних прикладних вмінь – 7 клас;

Фрагмент 2). спрямований на формування картографічних вмінь – 6 клас.

Зніміть відео фрагмент та продемонструйте його на занятті, разом із одногрупниками здійсніть критичний самоаналіз, обговоріть можливі недоліки які ви помітили.

КОЗ для модульного контролю

Загальновідомо, що одним з пріоритетних завдань географічної шкільної освіти є формування різного типу вмінь. Уявіть що ви зараз проводите урок у 6 класі, вам необхідно сформулювати інтелектуальні вміння учнів. Отже, яким чином ви будете це робити, у вигляді тез опишіть.

Практична робота № 5

1. Чіткість та лаконічність вказівок щодо виконання певної роботи, все спрощує, а інколи і оберігає життя. Уяви, що тобі необхідно провести інструктаж на уроці для 7 класу, у якому ключовим методичним прийомом буде інструктаж. Цей прийом має забезпечити чіткість, безпечність і ефективність виконання навчального завдання. Тема уроку – на твій вибір, але вона має передбачити практичну діяльність учнів, де інструктаж є необхідним.

2. Напевно в кожного з нас є згадки про школу коли вчитель розповідав щось так що й досі пам'ятається тобто, створював образне уявлення. Образне уявлення про природне явище або об'єкт, яке легко запам'ятовується, не перенавантажене фактами, але водночас формує базові географічні знання. Спробуйте спроектувати фрагмент уроку для 6 класу, у якому ключовими методичними прийомами будуть розповідь та пояснення. На практичному занятті продемонструйте свій підготовлений фрагмент уроку. Обсяг часу до 7 хв. У кожного студента своя тема уроку.

КОЗ для модульного контролю

Кожен студент зіштовхується з великою кількістю навчальної інформації, яку доволі складно запам'ятати. Твій одногрупник пропустив заняття з Методики навчання географії і звернувся до тебе з проханням пояснити тему

«Диференціація методичних прийомів». Щоб допомогти йому краще зрозуміти й запам'ятати матеріал, ти вирішуєш скласти інтелект-карту – візуальну схему, яка структурує інформацію, показує зв'язки між поняттями та полегшує повторення. Оформи інтелект-карту у зручному для тебе форматі, від руки або у цифровому вигляді та поясни однокласнику логіку побудови.

Практична робота №6

1. Всі ми пам'ятаємо зі школи задачі які втомлювали та взагалі не цікавили нас, поставало питання: «Чому вчитель не може вигадати щось цікаве?!» Географ має опонувати технологію складання задач, правильно складена географічна задача спонукає учнів до кращого запам'ятовування нового матеріалу, а також засвоєнню. Уяви, що ти географ який створює задачі, що хочеться розв'язувати. Створи по два приклади навчальних географічних задач, які не просто перевіряють знання, а стимулюють інтерес, логіку та уяву учнів. Адже правильно складена задача – це не лише перевірка, а й спосіб зробити матеріал живим і зрозумілим.

2. Календар погоди звучить дивно враховуючи сучасні технології, водночас систематичність детального спостереження спонукає до можливості аналізу та порівняння проблем що можуть виникнути. Твоє завдання, розробити приклади цікавих спостережень для ведення календаря погоди, які допоможуть учням не просто фіксувати дані, а усвідомлювати зв'язки між погодними явищами та життєвими ситуаціями. У сучасному світі, де технології дають готові прогнози, важливо навчити дітей мислити, порівнювати, робити висновки. Сформулюй 5 прикладів спостережень для учнів, які можна включити до календаря погоди.

КОЗ для модульного контролю

Під час виробничо-педагогічної практики тобі доручено заповнити таблицю прикладних методичних прийомів, які ти спостерігав або застосовував на уроках. Для кожного прийому потрібно навести 2-3 приклади з конкретних фрагментів занять, а також проаналізувати його ефективність на навчальний процес.

Під час обговорення в групі виникає суперечка між студентами: один наголошує, що «інструктаж» - це застарілий прийом, інший – що він є ключовим для безпеки та чіткості дій. Твоя задача не лише заповнити таблицю, а й аргументовано захистити або переосмислити роль обраного прийому.

Практична робота №7

1. Конкретизація уявлень та розкриття закономірностей, чуттєвий досвід та вміння робити висновки все це ми можемо зробити за допомогою системи засобів навчання. Ти проходиш виробничо-педагогічну практику, і тобі доручено створити об'єктно-замінюваний засіб навчання, який допоможе учням краще зрозуміти складне географічне поняття через чуттєвий досвід, образність і логіку. Твоя мета – не просто продемонструвати засіб, а використовувати його у фрагменті уроку (до 5 хвилин), де учні зможуть зробити висновки, побачити закономірності та сформулювати уявлення.

Серед учнів, твій молодший брат. Він не завжди розуміє абстрактні пояснення, але захоплюється предметами, які можна потримати в руках. Твій виклик, пояснити йому географічне явище так, щоб він запам'ятав і захотів дізнатися більше.

Важливо! Типи засобів не мають повторюватись між студентами поділіться своєчасно.

КОЗ для модульного контролю

Методика навчання географії одна з найважливіших дисциплін у становленні професійно компетентного вчителя географії. Екзамен завжди містить питання про засоби навчання географії, готуйся заздалегідь. Щоб краще засвоїти матеріал і підготуватись до екзамену, створи презентацію на тему «Засоби навчання географії: класифікація, приклади, застосування». Додай приклади з власної практики або спостережень.

Практична робота № 8

1. Мова для географії, джерело інформативності – географічна карта. Творчість педагогічної професії проявляється в креативності і розробці цікавих

завдань які б відповідали сучасному рівню. Географ має отримувати задоволення від розробки індивідуальних завдань які б були дидактичними знахідками.

Уявімо, що ти береш участь у конкурсі найкреативніше завдання з контурною картою. Твоя мета – не просто навчити, а запалити уяву, розвинути мислення і зробити карту живою історією простору.

Отже, спроектуй по 2 завдання для учнів 6-9 класів на використання контурної карти. Примітивність і загально відомі завдання не приймаються!

КОЗ для модульного контролю

Пофантазуємо?! Ти представляєш свій університет на міжнародній студентській конференції, присвяченій темі «Географічна карта у житті людини». Твоє завдання – підготувати тези про важливість читання учнями карти, у якій ти аргументовано доводиш, чому вміння читати карту є ключовою навичкою для сучасного учня.

Ти не просто студент, а майбутній педагог, який має продемонструвати власну позицію, креативність і методичну грамотність. Уяви, що в залі присутні викладачі, студенти з інших країн, а також практикуючі вчителі. Твоя мета – вразити аудиторію глибиною думки, чіткістю структури та педагогічною переконливістю.

4.ПРИКЛАДИ КОЗ З ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ МАТЕРИКІВ ТА ОКЕАНІВ

ТЕМА: Фізико-географічне положення, тектонічна будова та рельєф Північної Америки

Уяви, що ти – учасник міжнародної географічної експедиції яка вирушає до Північної Америки для вивчення її фізико-географічних особливостей. Твоя роль – підготувати аналітичну карту, яка допоможе команді орієнтуватися в рельєфі, розуміти тектонічну будову материка та враховувати особливості берегової лінії.

Карта має бути не просто позначеною, а інтерпретованою: ти маєш пояснити, чому саме ці форми рельєфу, тектонічні структури та берегові одиниці важливі для дослідження.

Моря: Лінкольна, Бофорта, Баффіна, Гренландське, Карибське, Саргасове.
Миси: Барроу, Міріс Джексон, Меррісон, Мар'ято, Принца Уельського, Канаверал, Сент-Чарльз.
Затоки: Амурдсена, Коцебу, Нортон, Кускокум, Брістольська, Кука, Аляска, Якута, Сан-Франциско, Каліфорнійська, Гуантєпек, Москітос, Гондураська, Кампече, Мексиканська, Чесопікська, Делавер, Мен, Фанлі, Св.Лаврентія, Унгава, Гудзонова, Джеймс.
Протоки: Датська, Девісова, Гудзонова, Ланкастер, Барроу, Вайкут-Мелвілл, Мак-Клур, Берінгова, Уаймія, евіхова, Юкаганська, Флардська, Наятрена, Кабота.
Півострови: Буїя, Мелвілл, Сьюарт, Аляска, Кенай, Каліфорнія, Юкатан, Флоріда, Делавер, Нова Шотландія, Лабрадор.
Острови: Гренландія, Канадський Арктичний архіпелаг: Баффінова Земля, Вікторія, Елсмір, Банкс, Архіпелаг Паррі, Девон, Свєрдруп, Алеутські; Кадіак; Афонік; Архіпелаг Олександра; Королівні Шарлотти; Ванкувер; Великі Антильські: Куба, Ямайка, Гаїті, Пуерто-Ріко, Малі Антильські: Гваделупа, Домініка, Мартініка, Барбадос; Багамські; Ашрос; Бермудські; Антикості; Лонг-Айленд; Ньюфаундленд.

А. Позакордильєрський схід.
Височини і плато: Лаврентійська височина, Центральні рівнини, Великі рівнини, плато Міссурі, Озарк, Ллано-Естакадо, Едуардс.
Гори: Аппалачі; плато Камберленд, Голубий хребет, Велика долина, плато Підмонт, Зелені гори, Торнгат, Уоліто. **Низовини:** Гудзонська, Маккензі, Приатлантична, Примексиканська, Міссісіпська.

Б. Кордильєрський захід.
Плато і нагір'я: Юкон, Фрейзер, Річардсон, Маккензі, Скелясті гори (Робсон, 3954), Передовий хребет, Східна С'єрра Мадре, Алеутський хребет (Мак-Кінлі, 6193), Кускокум, Чуган, Святого Іллі (Логан, 5484), Береговий хребет, Каскадні гори, С'єрра-Невада, Берегові хребта США, Західна С'єрра Мадре, Південна С'єрра Мадре, С'єрра Маєстра.
Низовини і міжгірні долини: Аляскінська арктична, Нижньо-Юконська, Каліфорнійська, Долина смерті (-85).
Вулкани: Катмай (2289), Рейнір (4392), Попокатепетль (5452), Орісаба (5700), Тахумулько (4211), Ірасу (5452).
Пустелі: Хіла, Мохаве

Визнач, які з форм рельєфу є найбільш сприятливими для проживання, а які – для туризму чи видобутку корисних копалин.

ТЕМА: Клімат та внутрішні води Північної Америки

Завдання 1.

Твоя подруга змушена була переїхати до Північної Америки під час повномасштабного вторгнення. Вона не орієнтується в кліматичних умовах нового континенту, особливо в зимовий

період. Оскільки ти майбутній вчитель географії, твоя задача - пояснити її особливості зимового сезону, використовуючи карти ізотерм, щоб вона могла краще підготуватися до побуту, одягу, пересування та емоційної адаптації.

- ❖ Проаналізуй карти ізотерм Північної Америки взимку.
- ❖ Схарактеризуй зимовий сезон у Північній Америці.
- ❖ Виділи райони з найвищими і найнижчими температурами взимку.

Завдання 2.

Твоя подруга, мріє стати гідрологом. Вона хоче краще зрозуміти водні системи континенту, дослідити *озера/річки*, їхнє походження, екологічний стан і значення для життя людей. Спроектуй для неї навчальний маршрут який має назву «*Озерна експедиція/ Експедиція по річках*», який охоплює ключові *озера/річки* Північної Америки, з короткими поясненнями та цікавими фактами.

ТЕМА: Природні зони Північної Америки

Уяви, що ти представляєш Україну на міжнародному географічному форумі, присвяченому темі «Біогеографічне різноманіття континентів». Твоя задача - підготувати презентацію або таблицю, яка демонструє глибоке розуміння природних зон Північної Америки. Ти маєш не просто перелічити факти, а показати взаємозв'язки між кліматом, рельєфом, біотою та господарською діяльністю, а також звернути увагу на екологічні виклики та охоронні території.

ТЕМА: Комплексна характеристика субконтинентів і фізико-географічних країн Північної Америки

Тебе запросили представити свій університет на міжнародному конкурсі студентських географічних проєктів, де учасники з різних країн презентують фізико-географічне районування континентів. Твоя задача – створити карту фізико-географічного районування Північної Америки, а також підготувати презентацію про одну з фізико-географічних країн або субконтинентів.

- Використовуйте кольорове зонування, умовні позначення, легенду.
- Додай короткі пояснення до кожної області (тип рельєфу, клімат, біота).

Ти обираєш на вибір :

1. Американський сектор Арктики
2. Лаврентійське плоскогір'я,
3. Велика рівнина
3. Центральна рівнина
4. Приатлантичні низовини
5. Апалачська гірська країна
6. Кордильєрський Захід
7. Центральна Америка

Твоя мета – не просто показати факти, а створити візуально привабливу, логічно структуровану презентацію, яка демонструє твоє розуміння географічних процесів і вміння працювати з картографічними джерелами.

ТЕМА: Фізико-географічне положення, тектонічна будова та рельєф Європи

Ти береш участь у студентському науковому симпозиумі з фізичної географії, де твоє завдання – провести дослідження про формування рельєфу Європи. Ти маєш не просто описати географічні об'єкти, а виявити глибинні зв'язки між морфоструктурами і морфоскульптурою, враховуючи геологічну будову, кліматичні умови та їх зміни впродовж четвертинного періоду.

Оформи результати у вигляді аналітичної таблиці або постера.

А також познач об'єкти на контурній карті, і ти навчишся бачити материк як систему.

Узбережжя Атлантичного океану та Середземного моря:

Миси: Рокка, Мароккі.

Моря: Батійське, Північне, Ірландське, Норвезьке, Середземне, Лігурійське, Тиренське, Адріатичне, Іонічне, Егейське, Мармурове, Чорне, Азовське.

Затоки: Факсфлюф, Вест-фіорд, Осло-фіорд, Бокус, Болнічна, Фінська, Ризька, Ганська бухта, Брістольська, Карпінган, Сен-Мало, Біскайська, Ліонська, Генуезька, Венеційська, Таранто, Термаїкос, Тагарозька, Бердянська, Каркінітська, Феодосійська, Сиваш.

Протоки: Вел. Бельт, Мал. Бельт, Ересунн (Зунд), Каттегат, Скагеррак, Північна, Св. Георга, Ла-Манш (Англіійський канал), Па-де-Кале (Дуврська), Гібралтарська, Боніфац, Мессінська, Отранто, Дарданелли, Босфор, Керченська.

Півострови: Скандинавський, Ютландія, Котантен, Бретань, Корнуол, Уельс, Піренейський, Апеннінський, Калабрійський, Салентіна, Гарган, Балканський, Істрія, Пелопонес, Халкідій, Галліпольський, Кримський, Тарханкутський, Керченський.

Острови: Шпіцберген, Ян Мас, Ісландія, Фарерські, Оркнейські, Шетландські, Британські: Гебрідські, Великобританія, Ірландія, Мен, Англія, Вестерлен, Борнхольм, Еланд, Голланд, Аландські, Данські: Зеландія, Фюн, Лоллан, Північно-Фризські, Східно-Фризські, Багеларські, Корсика, Сардинія, Сіцилія, Мальта, Іонічні, Далматинські, Егейські (Трешійський архіпелаг), Північні Споради, Південні Споради, Кіклади, Крит.

Гори: Піренейські, Кантабрійські, Іберійські, Центральна Кордильєра, Кордильєра-Белка, Керрі, Пенінські, Арденні, Севенні, Рейнські, сланцеві, Вогези, Гарц, Тюрінгський ліс, Юрські, Альпи (г. Монблан 4807): Західні Альпи, Східні Альпи, Судетні, Карпати (Герлаковський Шніт, 2655): Бескиди, Татри, Західні Карпати, Східні Карпати, Трансільванські Альпи (Південні Карпати): Біхор, Стара Планина, Родопи, Апенніни, Скандинавські, Хібіни, Кримські (г. Роман-Кош, 1545), Урал (г. Народна, 1895), Мугоджари, Великий Кавказ (Ельбрус, 5642), Малій Кавказ (Вел. Арабат, 5165).

Плоскогір'я: Північно-Шотландське, Сьера-Морена; Пінд, Дінаріє.

Височини: Південно-Шотландська, Арре, Нормандська, Центральний масив, Чесько-Моравська, Мало-Польська, Смоленд, Плато Норланд, Мансельська, Волинська, Польська, Придніпровська, Приазовська, Ергені, Валдайська, Смоленська, Північні Ували, Жигулі, Общій сирт, Приволзька, Середньоруська, Ставропольська.

Пасма: Батійське, Білоруське.

Крижі: Донецький, Тіманський.

Низовини: Середньоевропейська рівнина, Лондонський басейн, Паризький басейн, Луарська, Гаронська (Акітанський басейн), Поланська, Середньорейнська, Середньонімецька, Ронська, Середньодунайська, Нижньодунайська, Великопольська, Польська, Дніпровська, Причорноморська, Кубань-Приазовська, Кумо-Маницька, западина Мещерська, Прикаспійська, Колхидська, Куро-Аракська.

Узбережжя Північного Льодовитого океану:

Миси: Нордкін, Нордкап, Канін ніс.

Моря: Баренцеве, Біле.

Затоки: Варангер-фіорд, Кандагарська, губи: Онезька, Двінська, Мезенська, Чеська, Печорська, Байдарська.

Протоки: гирло Білого моря, Карські ворота, Югорський шар, Маточкін шар.

Півострови: Кольський, Рибачий, Канін.

Острови: Шпіцберген, Земля Франца Йосифа, Нова Земля, Соловцькі, Колгуєв, Вайгач.

Робота з контурною картою – це тренування навичок, які потрібні в професійній діяльності географа.

ТЕМА: Клімат та внутрішні води Європи

Завдання 1.

Уявіть, що ви берете участь у студентському форумі «Клімат і вода: хто кого формує?». Вам потрібно підготувати аргументовану позицію на одну з двох суперечливих тез:

Теза А. Клімат Європи є головним чинником, що визначає характер і розподіл її внутрішніх вод.

Теза Б. Водна система Європи суттєво впливає на локальні кліматичні умови та мікроклімат.

Обери одну з тез і підготуй аргументи, використовуючи додаткову інформацію та карти.

Візьми участь у міні-дебатах на занятті, представ свою позицію.

Спробуй знайти компроміс або синтез двох точок зору.

Завдання 2.

Твій молодший брат вважає географію нудною: «Ну що там – річки, гори, озера...».

знаєш,

Але ти – студентка факультету історії та географії, і ти знаєш, що контурна карта – це не просто папір, а портал у динамічний світ клімату, вітрів, температур і водних шляхів. Ти вирішуєш показати йому, як одна карта може розповісти історію Європи як живого організму, що дихає, рухається і змінюється.

Для початку на контурну карту нанесіть:

1) баричні центри, що впливають на формування атмосферної циркуляції, а також напрями пануючих вітрів в січні та липні;

2) ізотерми січня (- 160С, - 80С, 00С, + 80С) – синім кольором;

3) ізотерми липня (+ 80С, + 160С, + 240С) – червоним кольором.

2. Проведіть межі кліматичних поясів (суцільною лінією) та областей (пунктирною лінією), вкажіть їх назви.

3. Позначте на контурній карті річки та озера Європи.

А: ріки Північного Льодовитого океану: Онега; Північна Двіна з притоками Сухона, Вичегда, Вага, Пінега; Печора з притоками Іжма, Піжма.

Б: ріки басейну Атлантичного океану: Тьорсау; Кемійокі; Естер-Далельвен; Кларельвен; Гломма; Шаннон; Трент; Северн; Темза; Сена; Луара; Шаранта; Гарона; Рона; Рейн з притоками Мозель, Маас, Майн; Ельба з притоками Влтава, Зале; Одра; Вісла; Неман; Зах. Двіна (Даугава); Нева; Волхов; Дніпро з притоками Березина, Прип'ять, Десна, Інгулець; Дон з притоком Сіверський Донець; Південний Буг; Дунай з притоками Інн, Морава, Тиса, Сава, Велика (Нижня) Морава, Прут; Дуєро (Доро); Тахо; Гвадіана; Гвадалквівір; Ебро; По; Тібр; Вардар; Струма; Маріца; Кубань.

В: ріки басейну внутрішнього стоку: Волга з притоками Кострома, Ока, Кама, Самара; Урал; Емба.

Озера: Інарі, Сайма, Пайянне, Венерн, Веттерн, Меларен, Лох-Ней, Імандра, Умбозеро, Топозеро, Невшательське, Женевське, Боденське, Комо, Лаго-Маджоре, Гарда, Шкодер, Преспа, Охридське, Балатон, Онезьке, Ладозьке, Виртс'ярв, Псковське, Чудське, Ільмень, Селігер, Ельтон, Баскунчак.

ТЕМА: Природні зони Європи

Ти береш участь у студентському географічному форумі, де обговорюється тема: «Що формує природну зону: клімат чи рельєф?». Учасник мають обговорити одну з двох суперечливих позицій і довести свою точку зору на прикладі природних зон Європи.

Вибір позиції:

<i>1. Клімат – головний чинник, що визначає межі та характер природних зон Європи</i>	<i>2. Рельєф і геологічна будова – ключові чинники, що формують зональні комплекси</i>
---	--

Обери одну з двох позицій та підготуй аргументи у вигляді доповіді.

ТЕМА: Комплексна характеристика фізико-географічних країн Європи

Ти береш участь у студентському науковому проєкті «Європа як географічна мозаїка». Твоя задача – дослідити одну з фізико-географічних країн Європи (першочергово необхідно позначити на контурній карті), зібрати інформацію з карт, атласів, наукових джерел, і виявити взаємозв'язки між рельєфом, кліматом, водами, ґрунтами, біотою та господарським використанням. Ти маєш представити регіон як цілісну природну систему.

Фізико-географічні субконтиненти та країни Європи

1. Арктична острівна Європа
2. Фенноскандія
3. Середньоевропейська рівнина
4. Герцинська Європа
5. Альпійсько-гірська країна
6. Середземномор'я
7. Східно-Європейська рівнинна країна
8. Уральська гірська країна

Етап 1. Вибір об'єкта дослідження

Етап 2. Збір географічної інформації:

1. Склад території, розташування та розміри фізико-географічних країн.
2. Основні тектонічні структури та орографічні одиниці, що їм відповідають.
3. Визначте особливості клімату фізико-географічної країни.
4. Схарактеризуйте внутрішні води (річки, озера, підземні води, болота, льодовики, багаторічну мерзлоту – за наявності).
5. Дайте комплексну характеристику природних зон, в межах яких розташовані фізико-географічні країни (гранти, рослини, тварини).
6. Визначте головні екологічні проблеми регіону.

Етап 3. Обробка та інтерпретація

Етап 4. Представлення результатів:

- а) Презентація
- б) Короткий рефлексивний звіт: "Що я дізнався про взаємозв'язки природи"

ТЕМА: Фізико-географічне положення, тектонічна будова та рельєф Азії

Завдання 1.

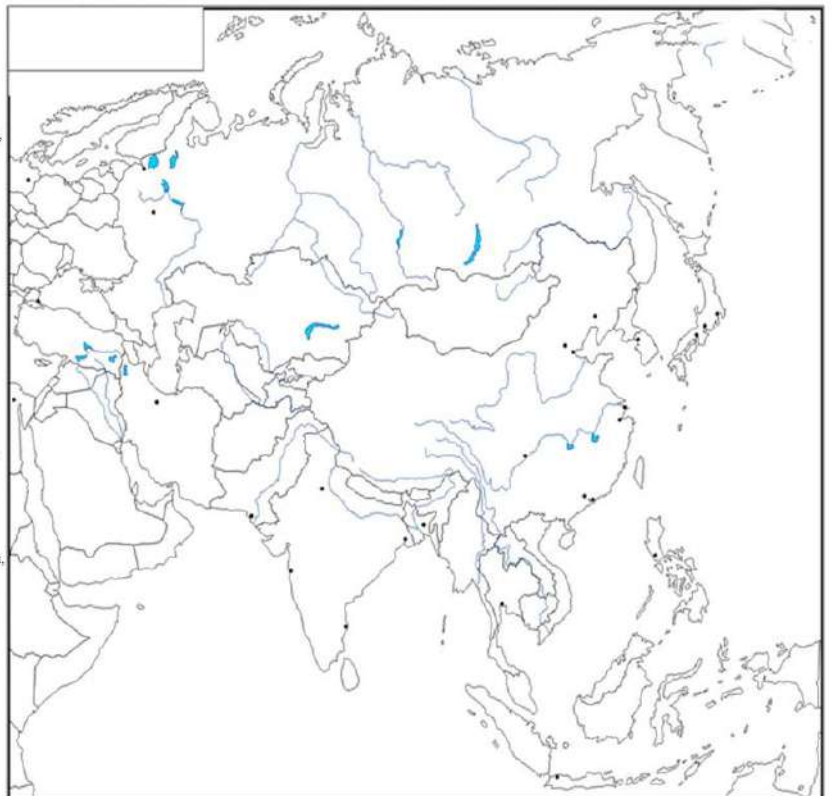
Уяви, що ти працюєш у команді, яка готує маршрут для міжнародної наукової експедиції по Азії. Твоя задача – обґрунтувати масштаби материка, показати його географічну конфігурацію, а також порівняти з Європою, щоб пояснити, чому Азія має таке різноманіття природних умов. Для цього тобі потрібно обчислити протяжність Азії в градусах і кілометрах, використовуючи координати крайніх точок. Першочергово:

- ✓ Обчисліть протяжність Азії з півночі на південь.
- ✓ Обчисліть протяжність Азії із заходу на схід.
- ✓ Покажіть відмінність Азії від Європи за розмірами.

Завдання 2.

Ти з однокласником посперечалась, хто швидше і якісніше виконає картографічне завдання. Але для тебе це не просто змагання – це шанс показати, що географія – це не механічне позначення, а розуміння глибинних зв'язків між тектонікою і рельєфом. Ти вирішуєш створити контурну карту, яка не лише буде швидко виконана, а й стане прикладом аналітичного мислення.

Убережжя Північного Льодовитого океану.
Мис: Челюскін, Дежньова.
Мор'я: Карське, Лаптевих, Східно-Сибірське, Чукотське.
Затоки: Обська, Гиданська, Чаунська.
Протоки: Шхалтського, Вільхільмського, Дмитра Липієва, Сипіхова, Лонга.
Півострови: Ямал, Гиданський, Таймир, Чукотський.
Острови: Білий, Сибіркова; арх. Норденшльєда, Північна Земля.
Комсомольськ, Піонер, Жовтневої революції, Білашівськ; Новосибірськ; Анжу, Де-Лонга, Лхисівськ; Везьма; Врангеля.
Убережжя Індійського океану.
Мис: Куларі, Пай.
Мор'я: Червоне, Аравійське, Андаманське.
Затоки: Акаба, Перська, Оманська, Аденська, Кач, Бенгальська.
Протоки: Ормузька, 10 градусів, Покська, Зондська.
Півострови: Аравійський; Синайський, Катар; Каліфорнія; Індостан.
Острови: Баїрейські, Лакковські, Мальдіви, Чагос, Шрі-Ланка, Андаманські, Нікобарські, Ментави.
Убережжя Тихого океану.
Мис: Пай, Калду, Кратон, Аніва, Лопатка.
Мор'я: Берингове, Охотське, Японське, Жовте, Східно-Китайське, Суду, Сулавесі (Целебеське), Яванське, Молуккське, Банда, Тиморське.
Затоки: Анадирська, Христа, Шеліова, Пенжинська, Тигилінська, Сахалінська, Терпінюва, Аїва, Амурської лінії, Петра Великого, Східно-Корейська, Західно-Корейська, Бохайвань, Ханчжоунська, Тонкінська (Бакбо), Сямська.
Протоки: Берингова, Камчатська, Перша Курільська, Четверта Курільська, Крушенштерна, Татарська, Лаперуза, Кунаширська, Корейська, Тайванська, Хайнань, Токара, Сагапурська, Макасарська, Карфіла.
Півострови: Чукотський, Камчатка, Тайвань, Тонно-Аннівський, Крівоносний, Корейський, Лхосунський, Шаньчунський, Лейчжоу, Індонезійський, Малакка.
Острови: Св.Лаврентія, Св.Матвія, Командорські; Шантарські; Курильські: Парамушир, Окіотомі, Сімушир, Уруп, Ітуру, Кунашир, Шикотан; Сахалін; Японські: Хоккайдо, Хонсю, Кюсю, Сікоку, Рюкю; Пугієвські: Пенку (Пескадорські), Тайвань; Хайнань; Філіппінські: Лусон, Мінданао, Мінданао, Палаван, Молуккські, Великі Зондські: Калімантан, Суматра, Ява, Сулавесі; Мали Зондські: Бат, Сулоба, Сулавата, Тимор.
Внутрішні моря-озера.
Мор'я: Каспійське, Аральське.
Затоки: Комсомольськ, Мангішляцька, Каспійська, Кара-Богаз-Гол, Красноводська.
Півострови: Булай, Мангішляк, Красноводський, Ашкерецький.
Острови: Нафтові заміни, Чечень, Тюленячий, Тюленячі острови.

ОРОГРАФІЯ Північна Азія

Гори: Бірранга, Кузнецкий Алату, Гірська Шорія, Алтай, Західний Саян, Східний Саян.
Хребти: Байкальський, Хамар-Дабан, Яблунівий, Становий.
Плато: Приобське, Тургайське, Путорана, Вілюйське, Лено-Ангарське, Приленське, Анабарське, Єнісейський крає, Салайський крає.
Нагір'я: Патомське, Алданське, Станове.
Плоскогір'я: Середньо-Сибірське, Вітімське.
Височини: Сибірські ували, Верхньо-Тазівська, Нижньо-Єнісейська.
Низовини: Північно-Ямальська, Середньообська, Васюганська, Барабінська, Кулундинська, Північно-Сибірська, Центрально-Якутська.

Північно-Східна Азія

Гори, хребти: Верхоянський, Черського, Момський, Джугджур, Серединний, Східний (Ключевська Сошка, 4750м).
Плоскогір'я: Янське, Оймяконське, Юкагірське, Чукотське, Анадирське, Корякське.
Низовини: Яно-Індигірська, Колімска.

Середня і Центральна Азія

Гори: Тянь-Шань (пік Перемоги, 7439м).
Хребти: Копетдаг, Тарбагатай, Джунгарський Алату, Гобійський Алату.
Нагір'я: Памір (пік Комунізму, 7495м).
Плато, плоскогір'я: Устюрт, Казахський дрібнообковик, плоскогір'я Гобі, плато Ордо, Лесове, Тургайське.
Улоговини: Даунгарська, Ферганська долина, Турфанська западина.
Низовини: Туранська, Тургайська.

Передня і Південно-Західна Азія

Гори: Ліван, Пондійські, Тавр, Сальбурс, Загрос, Кухрут, Сулейманові.
Плато і плоскогір'я: Анатолійське, Вірменське, Іранське.
Низовини: Месопотамська.

Висока Азія

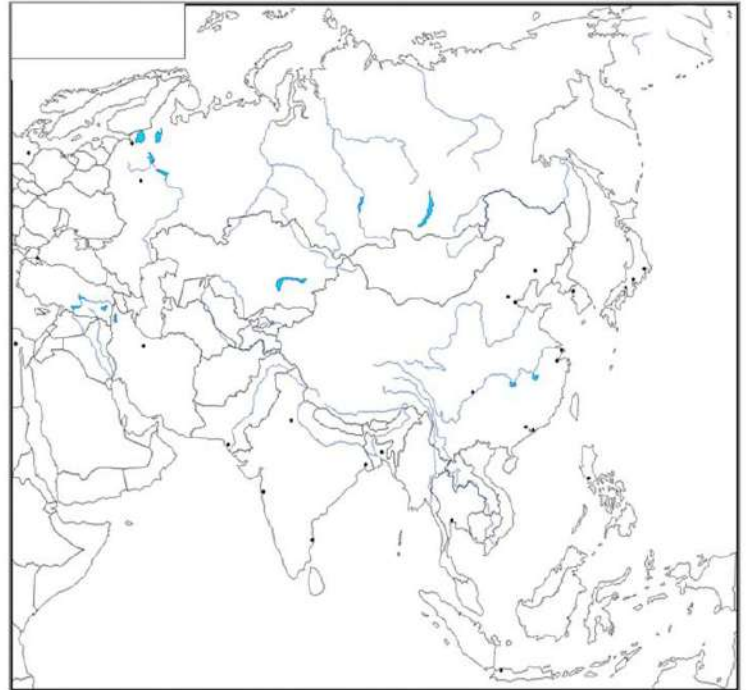
Гори: Гіндукуш (Трічмір, 7690м), Каракорум (Чогорі, 8611м), Куньлунь (Улут Музтаг, 7723м), Наньшань.
Нагір'я: Тибет.
Западина: Цайдам.

Східна Азія

Гори: Сіхоте-Алінь, Бурейнський хребет, Східно-Сахалінський, Західно-Сахалінський, Великий Хінган, Малий Хінган, Тайшань.
Хребти: Цінлінь, Наньлінь.
Рівнини: Амурсько-Зейська, Велика Китайська, Червоний басейн (Сичуанська улоговина).

Південна Азія

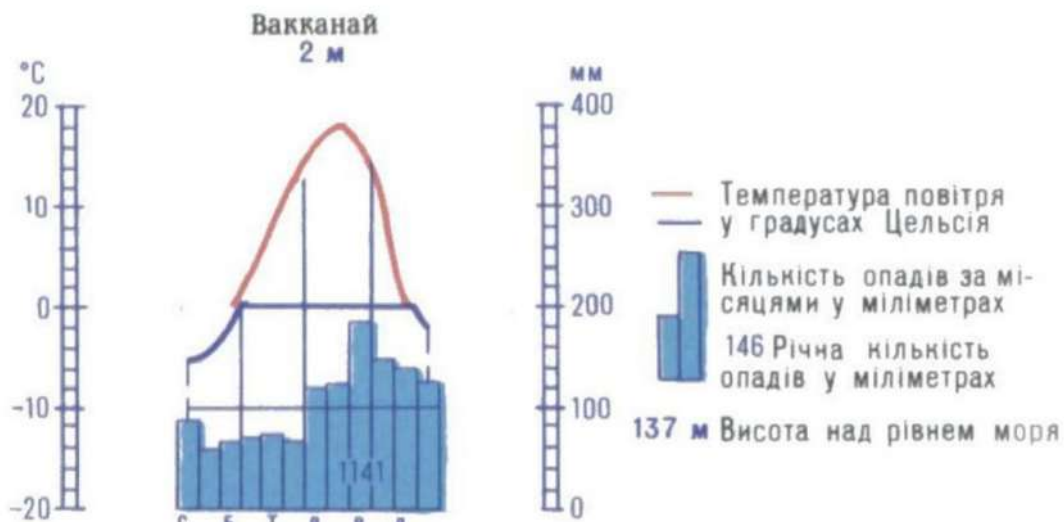
Гори: Гімалаї (Джомолунгма, 8848м), Західні Гати, Східні Гати.
Плоскогір'я: Декан.
Низовини: Індська, Гангська.

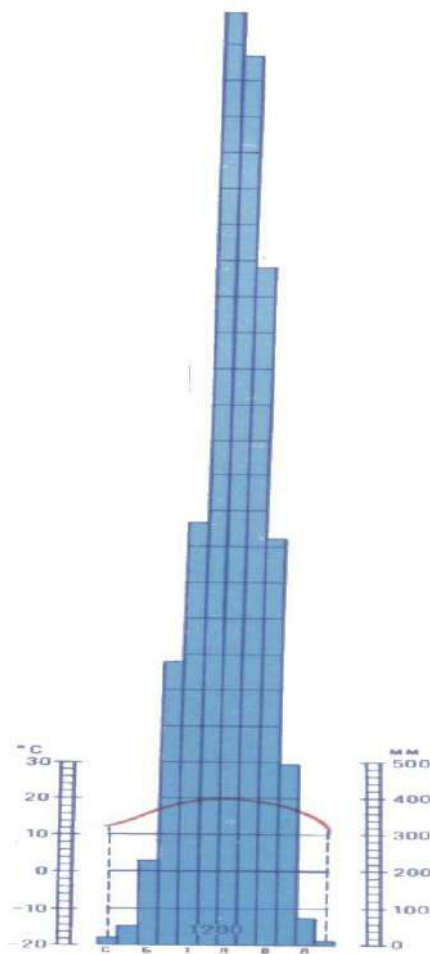
ТЕМА: Клімат та внутрішні води Азії

Завдання 1.

Туристична компанія планує розробити нові маршрути для мандрівників, які хочуть побачити контрасти кліматичних умов Азії. Тебе запросили як студента-географа, щоб проаналізувати кліматичні діаграми двох метеопунктів - Черапунджі і Вакканай. Твоя задача – схарактеризувати клімат кожного кліматичного поясу і області, використовуючи ці два приклади як крайні точки спектру.

Вакканай, 2 м.

Черапунджи, 1313 м.

ТЕМА: Географічні пояси і природні зони Азії

Уяви, що тебе запросили як молодого експерта до складу міжнародної місії, яка готує інтерактивну карту природних зон для ООН. Мета – показати, як природні компоненти взаємодіють у межах кожної зони, і як ці взаємозв'язки впливають на біорізноманіття, кліматичну стабільність і потенціал сталого розвитку.

Ти маєш підготувати презентацію з усним супроводом, у якій:

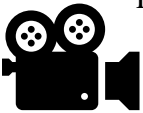
- Даєш комплексну характеристику природних зон у межах кожного географічного поясу.
- Пояснюєш, як клімат, рельєф, ґрунти, води, рослинність і тваринний світ утворюють єдину систему.
- Вказуєш, які зони найбільш вразливі до змін клімату або людської діяльності.

Обери одну з природних зон (або групу в межах пояса).

Використай типовий план характеристики:

1. Розташування в межах Азії.
2. Кліматичні умови. Схарактеризуйте розподіл температур та опадів по сезонам.
3. Внутрішні води.
4. Ґрунтовий покрив.
5. Рослинний світ. Назвіть рослини ендеміки материка.
6. Тваринний світ. Назвіть тварин-ендеміків Азії.
7. Господарське використання.
8. Екологічні проблеми.
9. Природо-охоронні території (найбільші національні парки).

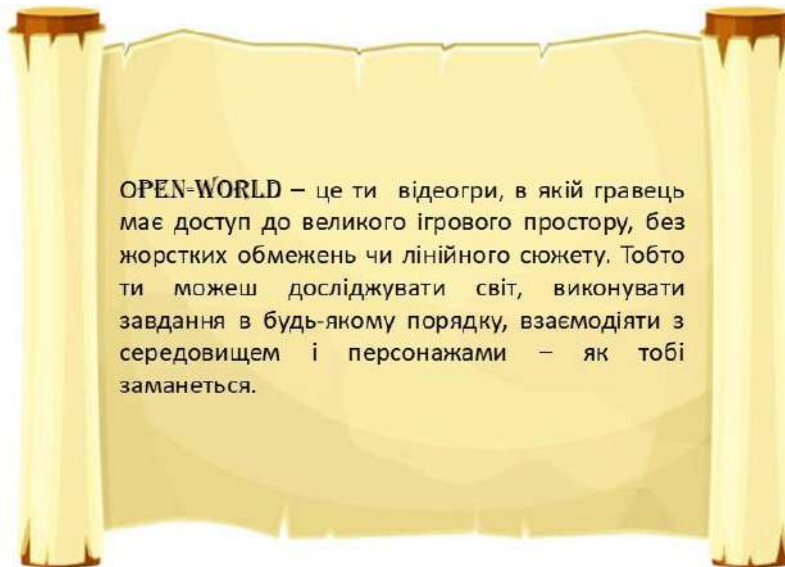
ТЕМА: Фізико-географічне співставлення характеристика Північної та Північно-Східної Азії

Уяви, що тебе запросили як експерта з фізичної географії до команди, яка створює сценарій для науково-фантастичного фільму про виживання на крайній півночі. Локація має бути реалістичною, але драматичною, з урахуванням справжніх природних умов Арктичної острівної Азії. Твоя задача - підготувати презентацію з усним супроводом, яка дає комплексну характеристику регіону, щоб сценаристи могли створити правдоподібне середовище: від рельєфу до тваринного світу.

<i>План характеристики</i>	
1.	Склад території, розташування та розміри фізико-географічних країн.
2.	Основні тектонічні структури та орографічні одиниці, що їм відповідають.
3.	Назвіть фактори формування клімату субконтиненту; визначте особливості клімату кожної фізико-географічної країни.
4.	Схарактеризуйте внутрішні води, вплив на них багаторічної мерзлоти.
5.	Дайте комплексну характеристику природних зон, в межах яких розташовані фізико-географічні країни (гранти, рослини, тварини).
6.	Визначте головні екологічні проблеми регіону.

ТЕМА: Порівняльна фізико-географічна характеристика Східної, Центральної, Південної та Південно-Західної Азії

Уяви, що тебе запросили до міжнародної команди розробників глобальної освітньо-пригодницької гри у стилі open-world. Завдання – створити чотири

OPEN-WORLD – це ти відеогри, в якій гравець має доступ до великого ігрового простору, без жорстких обмежень чи лінійного сюжету. Тобто ти можеш досліджувати світ, виконувати завдання в будь-якому порядку, взаємодіяти з середовищем і персонажами – як тобі заманеться.

унікальні ігрові біоми, натхненні реальними фізико-географічними регіонами Азії: Східною, Центральною, Південною та Південно-Західною. Ти - головний консультант з географії. Щоб дизайнери могли створити реалістичні

ландшафти, флору, фауну, кліматичні умови та сценарії виживання, ти маєш підготувати порівняльну характеристику цих регіонів за типовим планом.

План характеристики субконтиненту

1. За фізичною картою визначте межі субконтиненту, його географічне положення. Назвіть фізико-географічні країни, які до нього входять.
2. За відповідними тематичними картами опишіть орографію субконтиненту, зверніть увагу на простягання основних гірських хребтів і низовин. Назвіть найбільш поширені корисні копалини.
3. За кліматичними картами встановіть, які кліматичні пояси і області виділяються в його межах. Схарактеризуйте циркуляцію атмосфери, визначте вплив на неї орографії.
4. Назвіть основні річкові системи субконтиненту, відмітьте спільні риси у живленні і режимі річок. Покажіть господарське значення рік. Інші види внутрішніх вод.
5. Встановіть характер розміщення основних її типів, обґрунтуйте його.
6. Виділіть панівні типи грантів, розкрийте їх зв'язок з типами рослинного покриву.
7. Охарактеризуйте тваринне населення субконтиненту, його пристосування до місцевих умов. Назвіть тварин-ендемів.
8. Покажіть рівень освоєння території субконтиненту. Виділіть райони з давньою землеробською культурою.
9. Екологічні проблеми субконтиненту.

Формат подання результатів:

- Таблиця-порівняльна чотирьох регіонів за всіма пунктами.
- Презентація з візуалізацією карт, діаграм, фото.
- Усний супровід (5-7 хвилин).
- Додатково. Короткий опис кожного біому як ігрової локації
(наприклад: «Центральна Азія -зона виживання в умовах пустель та гір).

5. АНКЕТА ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАЦІКАВЛЕНOSTІ КОМПЕТЕНТНІСНО ОРІЄНТОВАНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Для чого ця анкета потрібна? Першочергово щоб оцінити рівень зацікавленості студентів та вчителів географії у виконанні компетентнісно орієнтованих завдань (КОЗ) та визначити їхню ефективність у навчальному процесі.

Я заповнив(ла) анкету, які подальші мої дії? Просимо Вас чесно відповісти на поставлені питання, обіцяємо що багато часу це не займе. Після заповнення анкети, прохання надіслати на пошту lianochka3008@gmail.com. Адже, Ваші відповіді допоможуть покращити процес навчання географії.

КОЗ (компетентнісно орієнтовані завдання) - це завдання, яке вимагає інтелектуальних зусиль – не від засвоєного матеріалу до суперечності, а від суперечності до знання.

1. Як часто вам цікаво виконувати КОЗ?

- ☐ Завжди
- ☐ Часто
- ☐ Іноді
- ☐ Рідко
- ☐ Ніколи

2. Які форми КОЗ вам найбільше подобаються?

- ☐ Ситуативні завдання
- ☐ Кейс-стаді
- ☐ Проєктні завдання
- ☐ Дослідницькі завдання
- ☐ Завдання з відкритим кінцем
- ☐ Рольові завдання
- ☐ Ситуативні задачі

3. Чи вважаєте Ви, що КОЗ допомагають краще розуміти навчальний матеріал?

- ☐ Завжди
- ☐ Часто
- ☐ Іноді

- ☐ Рідко
- ☐ Ніколи

4. Чи сприяє застосування КОЗ розвитку –

- ☐ Критичне мислення
- ☐ Комунікативні навички
- ☐ Практичні навички
- ☐ Інформаційна грамотність
- ☐ Емоційний інтелект
- ☐ Предметно-географічні навички
- ☐ Інші (вказіть) _____

5. Які труднощі виникають під час виконання КОЗ?

- ☐ Недостатньо часу
- ☐ Важко працювати з джерелами самостійно
- ☐ Незрозуміле завдання
- ☐ Відсутність попереднього роз'яснення умови завдання
- ☐ Інше (вказіть) _____

6. Чи сприяють КОЗ формуванню загальних компетентностей здобувачів освіти?

- ☐ Завжди
- ☐ Часто
- ☐ Іноді
- ☐ Рідко
- ☐ Ніколи

7. Чи подобається вам, що КОЗ в умові містять життєві обставини, які можуть трапитись з кожним?

- ☐ Завжди
- ☐ Часто
- ☐ Іноді
- ☐ Рідко
- ☐ Ніколи

8. Що б ви хотіли змінити або вдосконалити в КОЗ?

9. Додаткові пропозиції та побажання:

Дякуємо за ваші відповіді! Ваші думки важливі для нас. Обіцяємо анонімність у обробці даних!

6. ДОДАТКИ

Додаток А

№	Назва	Видавництво, журнал	Автори
1.	Компетентнісно-орієнтовані завдання як засіб формування критично думуючого учня	Пріоритетні шляхи розвитку науки і освіти: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції м.Львів, 20-21 липня 2022 року. – Львів: Львівський науковий форум, 2022.16-18 с.	Вішнікіна Л.П., Галушка Л.С
2.	Застосування компетентнісно орієнтованих завдань у процесі підготовки майбутніх учителів географії .	Ukrainian professional education = Українська професійна освіта: науковий журнал / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава. – Вип. 11. 74-82 с. https://doi.org/10.33989/2519-8254.2022.11.275542	Вішнікіна Л.П., Галушка Л.С
3.	Компетентнісно-орієнтовані завдання з географії. Монографія	кол. монографія / [авт. кол.: Л. П. Вішнікіна, А. А. Шуканова, О. А. Федій, С. П. Сарнавський та інші.] ; за наук. ред. д-ра пед. наук Л. П. Вішнікіної. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 122-129. С ISBN 978-966-2538-87-8	Галушка Л.С.
4.	Компетентнісно орієнтовані завдання у процесі навчання студентів географічних дисциплін	Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень: матеріали V Міжнародної наукової конференції, м. Івано-Франківськ, 9 червня, 2023 р. /	Галушка Л.С.

		Міжнародний центр наукових досліджень. — Вінниця: Європейська наукова платформа, 2023. — 217-219 с. ISBN 978-617-8126-35-3 DOI 10.36074/mcnd-09.06.2023	
5.	Вплив компетентнісно орієнтованих завдань картографічного спрямування на якість навчання географії у вищій школі.	Ukrainian professional education. Українська професійна освіта: науковий журнал / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2023. Вип. 13. С. 35-43. DOI https://doi.org/10.33989/2519-8254.2023.13.289937	Галушка Л.С. Федій О. А., Гасанова Самая
6.	Компетентнісно орієнтовані завдання під час навчально-пізнавальної діяльності студентів.	VI Міжнародна науково-теоретична конференція «Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень» м. Біла Церква, Україна, 02.02.2024 с. 208209-	Галушка Л.С.
7.	Методика навчання географії у старшій школі.	Навчальний посібник-практикум. : навч. посіб. - практ. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2023.	Вішнікіна Л.П., Галушка Л.С
8.	Компетентнісно орієнтовані завдання	Навчально-методичний посібник: збірник матеріалів. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. 46 с.	Вішнікіна Л.П., Галушка Л.С